

అ) రేఖాంకితపదానాం సమానార్థకపదాని పారాత్ చిత్వా తాని ఉపయుజ్య వాక్యాని పునః లిఖంతు.

- 1) రామలింగః కృష్ణదేవరాయస్య ఆస్థానకోవిదః.
- 2) మహారాజః రామలింగం హస్తినః పాదమర్దనేన మారయితుమ్ ఆజ్ఞాపయత్.
- 3) కుబ్జః తస్య ఉపకారమ్ ఆకరోత్.
- 4) రామలింగః కుబ్జతారహితః రమణీయః దృశ్యతే.
- 5) అహమపి కుబ్జతాయాః పరిష్కారమ్ ఇచ్ఛామి.

ఇ) అధః దత్తాని చిత్రాణి పశ్యంతు. కోష్ఠకాత్ పదాని స్వీకృత్య వాక్యాని పూరయంతు.

సుందరీ	రక్తా	ఉన్నతః	హరితా	దీర్ఘా	శుద్ధం
ద్రోణీ	కూపీ	మంచః	రజ్జుః	శాటికా	నాలికాజలమ్

ఏషా సుందరీ శాటికా

ఏషా

ఏషః

ఏషా

ఏషా

ఏతత్

V సర్వనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

- చిత్రం దృష్ట్వా హాస్యోత్పాదకం సంభాషణమేకం లిఖంతు.

VI ప్రశంసా

- భవతః కక్ష్యాయాం పఠంతమ్ ఏతాద్వయం చతురం ఛాత్రమ్ అధికృత్య వదతు.

VII భాషాంశా:

పాఠశాల

- 1) కందుక: అత్ర అస్తి.
- 2) ఫలం తత్ర అస్తి.
- 3) వాయు: సర్వత్ర అస్తి.
- 4) దేవాలయ: అన్యత్ర అస్తి.
- 5) ఛాత్రా: ఏకత్ర పారం శృణ్వంతి.

ఉదా: 1) లేఖనీ అత్ర అస్తి. 8) వృక్షః అస్తి.
2) పుష్పం అస్తి. 9) ఆనందః అస్తి.
3) పుస్తకమ్ అస్తి. 10) చషకః అస్తి.
4) గృహమ్ అస్తి. 11) సూతం అస్తి.
5) భగవాన్ అస్తి. 12) లోకయానం అస్తి.
6) క్రీడాంగణమ్ అస్తి. 13) అధ్యాపికా బోధయతి.

కానిచన హాస్యచిత్రాణి సంకలయ్య భిత్తిపత్రే లేపయిత్వా ప్రదర్శయంతు. తాని అధికృత్య కానిచన వాక్యాని వదంతు.

అ) పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః వక్తుం శక్నోమి.
ఆ) పాఠం స్పష్టతయా పఠితుం శక్నోమి.
ఇ) పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.
ఈ) ఏతాదృశీమ్ అన్యాయం కథాం వక్తుం శక్నోమి.

24

పరంతు - నందంతు

జ్ఞానస్య అధికారః

కశ్చన సాధకః ఆసీత్. సః అహోరాత్రం ధార్మికగ్రంథానామ్ అధ్యయనం కరోతి స్మ. కదాచిత్ సః అర్ధరాత్రే అధ్యయనే మగ్నః ఆసీత్. తదవసరే తైలస్య అభావాత్ దీపః నిర్వాణః అభవత్. గృహే తైలం న ఆసీత్. అతః అన్యోపాయం వినా సః సాధకః మహాస్తం ఖేదమ్ అనుభవన్ శయనం కృతవాన్. అల్పే ఏవ కాలే తేన నిద్రా ప్రాప్తా. కశ్చన స్వప్నః దృష్టః తేన. స్వప్నే దేవీ సరస్వతీ ప్రత్యక్షీభూయ ఉక్తవతీ “వత్స! భవతః అధ్యయనశీలతా నితరాం స్తుత్యర్హా సర్వేషాం గ్రంథానాం సర్వాసాం విద్యానాం జ్ఞానం చ దాతుమ్ ఏవ అహమ్ అత్ర ఆగతా. ఇతః పరం భవతా ఏవమ్ అహోరాత్రం పరిశ్రమః కరణీయః న భవిష్యతి” ఇతి.

తదా సాధకః తాం ప్రణమ్య అవదత్ -
“అంబ! భవతీ మాం జ్ఞానేన అనుగ్రహీతుమ్ ఇచ్ఛతి ఇతి తు మహతః సంతోషస్య విషయః. కింతు ఏతాదృశమ్ అనుగ్రహం న ఇచ్ఛామి అహమ్. యతః తాదృశం సామర్థ్యం నాస్తి మమ. జ్ఞానమ్ అధ్యయనేన ఏవ ప్రాప్యతే. పరిశ్రమం కృత్వా విషయః అవగంతవ్యః. న ఏవ ఉత్తమః మార్గః. పరిశ్రవేణ వినా ప్రాప్యమాణం జ్ఞానం న ఆవశ్యకం మమ” ఇతి.

ఏతత్ శ్రుత్వా అతిప్రసన్నా సరస్వతీ మందహాసపూర్వకమ్ ఉక్తవతీ. - వత్స! భవతః పరీక్షాయై మయా ఏవమ్ ఉక్తమ్. విద్యాయాం భవతః ఆసక్తిః నిశ్చయేన అస్తి. ప్రశంసార్హః భవాన్. భవాన్ ఏవ విద్యాయాః అధికారీ. ఈప్సితః వరః యాచ్యతామ్.

తదా సాధకః అవదత్ - “దేవి! భవతీ యది మయి ప్రసన్నా అస్తి తర్హి మమ దీపే సర్వదా తైలం యథా తిష్ఠేత్ తథా వరం దదాతు. తైలే సతి అహం రాత్రౌ అపి అధ్యయనం కర్తుం శక్నుయామ్” ఇతి.

“తథాస్తు” ఇతి ఉక్త్వా దేవీ అంతర్హితా అభవత్.

సప్తమః పాఠః

7. తస్మాత్ వ్యాయామమాచరేత్

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే కే కే సంతి?
2. తే కిం కుర్వంతి?
3. పద్యపఠనేన భవాన్ కిమ్ అవగతవాన్?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అర్థః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

శ్రీకరః : అగ్రజ! ప్రతిదినం ప్రాతః ఉత్థాయ కుత్ర గచ్ఛతి?

శ్రీధరః : శ్రీకర! అహం వ్యాయామశాలాం గచ్ఛామి.

శ్రీకరః : అతః ఏవ వా భవతః భుజౌ స్థూలౌ, దృఢౌ చ జాతౌ.

శ్రీధరః : న కేవలం భుజౌ, అపితు శరీరాంగాని సర్వాణి దృఢాని జాతాని.

శ్రీకరః : కిమర్థమ్ ఇదానీం దేహబలం వర్ధయతి? కాపి స్పర్ధా అస్తి వా?

శ్రీధరః : న కాపి స్పర్ధా అస్తి. అహం ప్రతిదినం దినచర్యాయాః భాగతయా వ్యాయామం కరోమి. యతః భవిష్యే కేఽపి శారీరికరోగాః న భవేయుః.

శ్రీకరః : రోగాణాం నివారణార్థం వ్యాయామః అవశ్యకః వా?

శ్రీధరః : ఆమ్. సంస్కృతే ఏకా ఉక్తిః వర్తతే.

వ్యాయామపుష్టగాత్రస్య బుద్ధిస్తేజో యశో బలమ్ ।

ప్రవర్ధన్తే మనుష్యస్య తస్మాత్ వ్యాయామమాచరేత్ ॥

శ్రీకరః : ‘రోగాణాం నివారణం, బుద్ధేః, తేజసః, యశసః బలస్య చ వర్ధనార్థం వ్యాయామమ్ ఆచరేత్’ ఇతి వా భవతః అభిప్రాయః ?

శ్రీధరః : న తథా మమాభిప్రాయః ‘చరకసంహితా’ ఇతి గ్రంథే వ్యాయామేన ప్రాప్యమానాః లాభాః ఏవం వర్ణితాః -

“వ్యాయామేన బలం వర్ధతే. శరీరభారః న్యూనః భవతి.

దుఃఖసహనస్య శక్తిః వికసతి. శరీరదోషాః నశ్యంతి.

జీర్ణశక్తిః వర్ధతే. స్వేదరూపేణ శరీరాత్ మాలిన్యం బహిర్గచ్ఛతి.

శ్వాసశక్తిః వర్ధతే. హృదయవ్యాధిః నశ్యతి. మేదసః నాశః భవతి. కిం బహునా, సర్వమపి శరీరం సుందరం ప్రకాశయుక్తం చ భవతి” ఇతి.

అహం సర్వదా వివేకానందస్య సాహిత్యం పఠామి. మమ ప్రియతమనాయకః వివేకానందః. అతః అహం తస్యైవ వచనం సర్వదా అనుపాలయామి. తస్య వచనమ్ ఏవమ్ అస్తి.

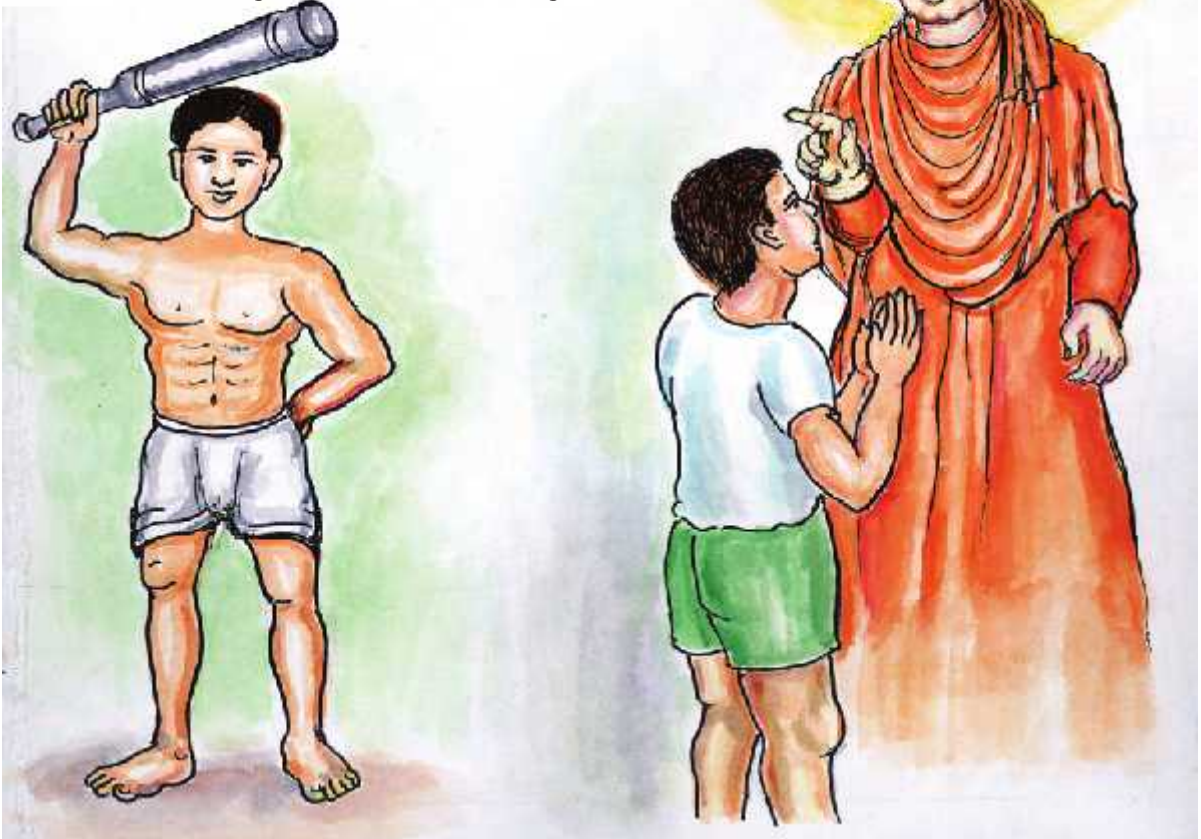
“ అయోమాంసలాః, అయఃస్నాయవః,

వజ్రసంకల్పాః, దశ యువతీయువకాః మమ ఆవశ్యకాః.

అహం తేషాం సాహాయ్యేన దేశస్య స్థితిమేవ

పరివర్తయిష్యామి.” ఇతి.

శ్రీకరః : తథా వా! తర్హి అహమపి ప్రతిదినం వ్యాయామం కర్తుం వ్యాయామశాలామ్ ఆగమిష్యామి.

ఏతాని కుర్వంతు

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు.

- (అ) పాఠ్యభాగే కస్మిన్ విషయే సంభాషణం ప్రచలతి? కౌ భాషణం కురుతః?
- (ఆ) భవాన్ వ్యాయామం కరోతి వా? యది కరోతి తర్హి తేన కాన్ లాభాన్ ప్రాప్నోతి?
- (ఇ) వివేకానందస్య వచనం కిమ్? అస్మిన్ విషయే భవతః అభిప్రాయం వదతు.
- (ఈ) వ్యాయామేన సహ ఆరోగ్యవర్ధనార్థమ్ ఇతోఽపి కిం కరణీయమ్?
- (ఉ) 'వ్యాయామమ్ ఆచరేత్' ఏతస్మిన్ విషయే భవతః అభిప్రాయః కః?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

(అ) పాఠే స్థితాని నామవాచకపదాని చిత్వా రేఖాంకితాని కుర్వంతు.

(ఆ) అధః దత్తాని భావయుక్తాని వాక్యాని పాఠే అన్విష్య లిఖంతు.

1) దినచర్యలో భాగంగా వ్యాయామం చేస్తాను.

2) వ్యాయామం చేత బలం పెరుగుతుంది.

3) నాకు ఇష్టమైన నాయకుడు వివేకానందుడు.

4) శరీరమంతా సుందరంగా కాంతివంతంగా తయారవుతుంది.

5) ఎందుకోసం ఇప్పుడు దేహబలాన్ని పెంచుకుంటున్నావు?

(ఇ) అధః దత్తాని వాక్యాని కః కం ప్రతి ఉక్తవాన్ ఇతి లిఖంతు.

ఉదా : న కేవలం భుజౌ అపి తు శరీరాంగాని సర్వాణి దృడాని జాతాని.

(శ్రీధరః శ్రీకరం ప్రతి)

అ) అహం వ్యాయామశాలాం గచ్ఛామి.

ఆ) చరకసంహితా ఇతి గ్రంథే వ్యాయామేన లాభాః ఏవం వర్ణితాః.

ఇ) రోగాణాం నివారణార్థం వ్యాయామః ఆవశ్యకః వా?

ఈ) వజ్రసంకల్పాః దశ యువతీయువకాః మమ ఆవశ్యకాః.

ఉ) అగ్రజ! ప్రతిదినం ప్రాతః ఉత్థాయ కుత్ర గచ్ఛతి.

(ఈ) పాఠం పఠిత్వా అథః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

అ) కస్య భుజౌ స్థూలౌ దృఢౌ చ స్తః?

ఆ) శ్రీధరః కిమర్థం వ్యాయామం కరోతి?

ఇ) వ్యాయామేన కాని కాని వర్ధన్తే?

ఈ) వివేకానందః కిమ్ ఉక్తవాన్?

III స్వీయరచనా

అథః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

అ) వ్యాయామస్య ప్రయోజనాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

ఆ) వ్యాయామశాలా భవతి చేత్ కథం భవేత్, తత్ర కాని ఉపకరణాని భవేయుః ఇతి స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

ఇ) చిత్రం దృష్ట్వా కిం కరణీయమ్ / కిం న కరణీయమ్ ఇతి లిఖంతు.

ఉదా: మితాహారః స్వీకరణీయః.

(అ) అధః దత్తాయాం పట్టికాయాం క్రీడాకారాణాం నామాని జ్ఞాత్వా అంకయంతు
(క్రీడాకారుల పేర్లను పెన్సిల్ తో గీయండి.)

క	జ	ఆ	ఇ	ఈ	ఐ	ఒ	ఊ
ఎ	ఏ	ఐ	ఒ	ఊ	ఋ	ౠ	అ
బి	బ్బ	బు	బి	బ్బ	బు	బి	బ్బ
చ	చ్చ	చు	చి	చ్ఛ	చు	చి	చ్ఛ
ప	ప్ప	పు	పి	ప్ప	పు	పి	ప్ప
ల	ల్ల	లు	లి	ల్ల	లు	లి	ల్ల
ఉ	ఉ	ఊ	ఊ	ఊ	ఊ	ఊ	ఊ
ఋ	ౠ	ఋ	ౠ	ఋ	ౠ	ఋ	ౠ
అ	ఆ	ఇ	ఈ	ఐ	ఒ	ఊ	అ

ఇ	డా	యో	చ	ప	రో	స	ఐ
ధ్యా	మ	క్రీ	త	న	గ్య	ఆ	క్ష
భో	శి	గ	జ	మ్	క్ర	అం	

అ) ధ్యానమ్ ఈ)

ఆ) ఉ)

ఇ) ఊ)

(ఇ) అధః దత్తాని చిత్రాణి దృష్ట్వా తేషాం నామాని లిఖింతు.

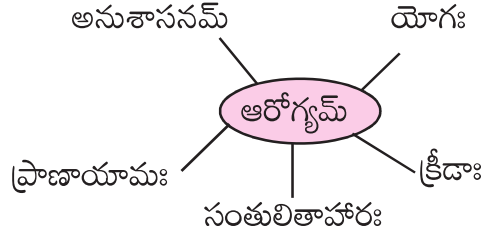

విషయ: ధృఢకాయ:

ఈ) చిత్రం దృష్ట్యా తదాధారేణ ఆరోగ్యసంబద్ధాన్ అంశాన్ లిఖంతు.

ఉదా: ఆరోగ్యార్థమ్ అనుశాసనమ్ ఆవశ్యకమ్.

V సర్వనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

- అ) వ్యాయామకరణేన శరీరపుష్టిం ప్రాప్తవతః పురుషస్య చిత్రమేకం చిత్రయంతు.
తమ్ అధిక్యత్య వదంతు.
- ఆ) ఏతత్ సంభాషణం నిబంధరూపేణ లిఖంతు.

VI ప్రశంసా

ఇదానీంతనకాలే ఉత్తమప్రతిభాం ప్రదర్శితవంతం క్రీడాకారం ప్రశంసంతు.

VII భాషాంశాః

అ) అధః దత్తాని పదాని తేషామ్ అర్థాన్ చ పఠంతు.

ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ఈ	కౌ	కే
(ఎవడు?)	(ఎవరిద్దరు?)	(ఎవరు?)
కమ్	కౌ	కాన్
(ఎవడిని / గూర్చి)	(ఎవరిద్దరిని?)	(ఎవరిని గూర్చి)

కేస	కాభ్యామ్	కై:
(ఎవనిచేత / దేనిచేత / తో)	(ఎవరిద్దరిచేత / ఏ రెంటిచేత)	(ఎవరిచేత / వేటిచేత)
కన్నై	కాభ్యామ్	కేభ్య:
(ఎవనికొరకు/దేనికొరకు)	(ఎవరిద్దరికొరకు/ఏ రెంటికొరకు)	(ఎవరికొరకు/ వేటికొరకు)
కస్మాత్	కాభ్యామ్	కేభ్య:
(ఎవనివలన/దేనివలన/దేనినుండి)	(ఎవరిద్దరివలన/ఏ రెంటివలన)	(ఎవరివలన /దేనివలన)
కస్య	కయో:	కేషామ్
(ఎవనియొక్క / దేనియొక్క)	(ఎవరిద్దరియొక్క/ఏ రెంటియొక్క)	(ఎవరియొక్క / వేటియొక్క)
కస్మిన్	కయో:	కేషు
(ఎవనియందు / దేనియందు)	(ఎవరిద్దరియందు/ఏ రెంటియందు)	(ఎవరియందు / వేటియందు)

(అ) ఉదాహరణనుసారం ప్రశ్నార్థకపదై: రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

ఉదా: వారు ఎవరు?

తే కే?	1) వృక్షంపై ఎవడు ఉన్నాడు?
2) బాలుడు ఎవడిని చూశాడు?	వృక్షే అస్తి?
బాల: అపశ్యత్?	3) తల్లి ఎవని కొరకు పాలు తెస్తున్నది?
4) వృద్ధుడు దేనితో నడుస్తాడు?	మాతా దుగ్ధమ్ ఆనయతి?
వృద్ధ: చలతి?	5) శ్రీరాముడు ఎవరియొక్క కుమారుడు?
6) దేని నుండి పండు పడుచున్నది?	శ్రీరామ: కుమార:?
ఫలం పతతి?	7) దేనియందు జంతువులు సంచరిస్తాయి?
	జంతవ: సంచరంతి?

పరియోజనాకార్యమ్

క్రీడాకారాణాం చిత్రాణి సంకలయ్య తేషాం నామాని లిఖిత్వా భిత్తిపత్రే ప్రదర్శయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

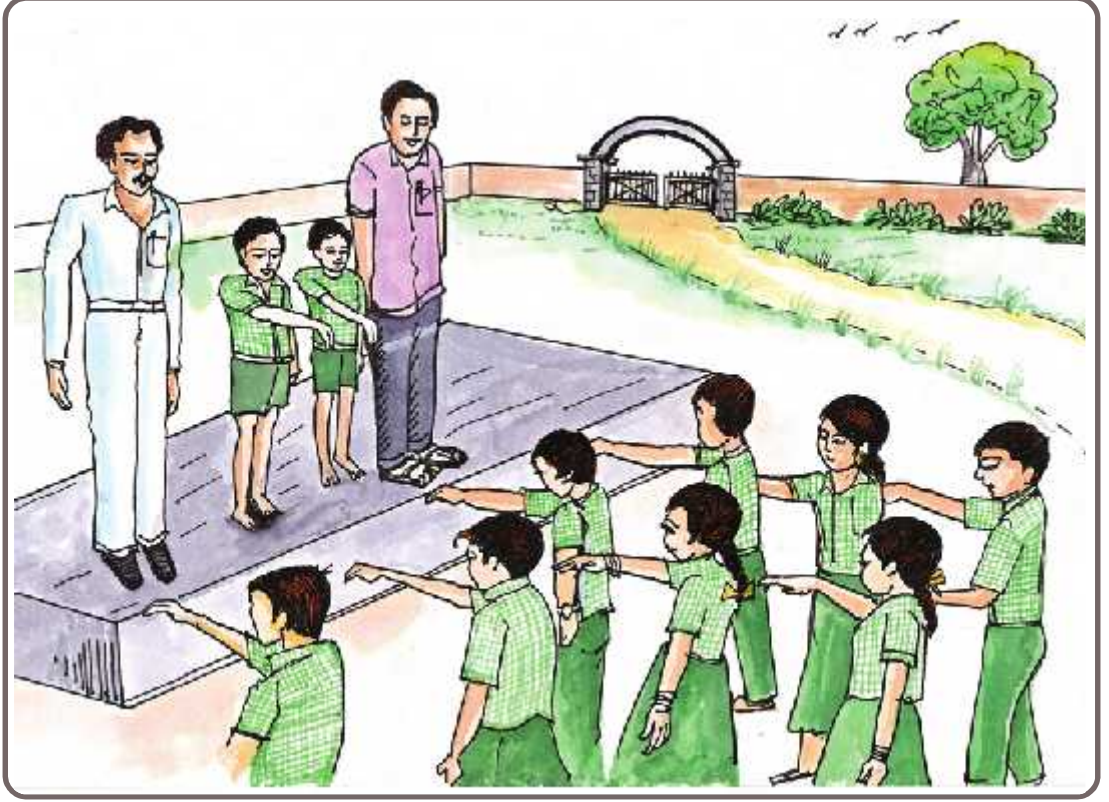
- అ) వ్యాయామస్య ప్రయోజనాని స్వీయవాక్యై: వక్తుం శక్నోమి.
- ఆ) పాఠ్యాంశం సమ్యక్ పఠితుం శక్నోమి.
- ఇ) పాఠ్యభాగస్య సారాంశం స్వీయవాక్యై: లేఖితుం శక్నోమి.

అమ్	స
☐	☐
☐	☐
☐	☐

వ్యతీయః
భాగః

8. ప్రతిజానే హే భారతి!

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే కే కే సంతి?
2. ఉపరితనదృశ్యం విద్యాలయే కస్మిన్ సందర్భే దృశ్యతే?
3. ఛాత్రాః హస్తాన్ ప్రసార్య కిం కుర్వంతి?
4. ఇతోఽపి కేషు సమయేషు ప్రతిజ్ఞాం కుర్వంతి?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

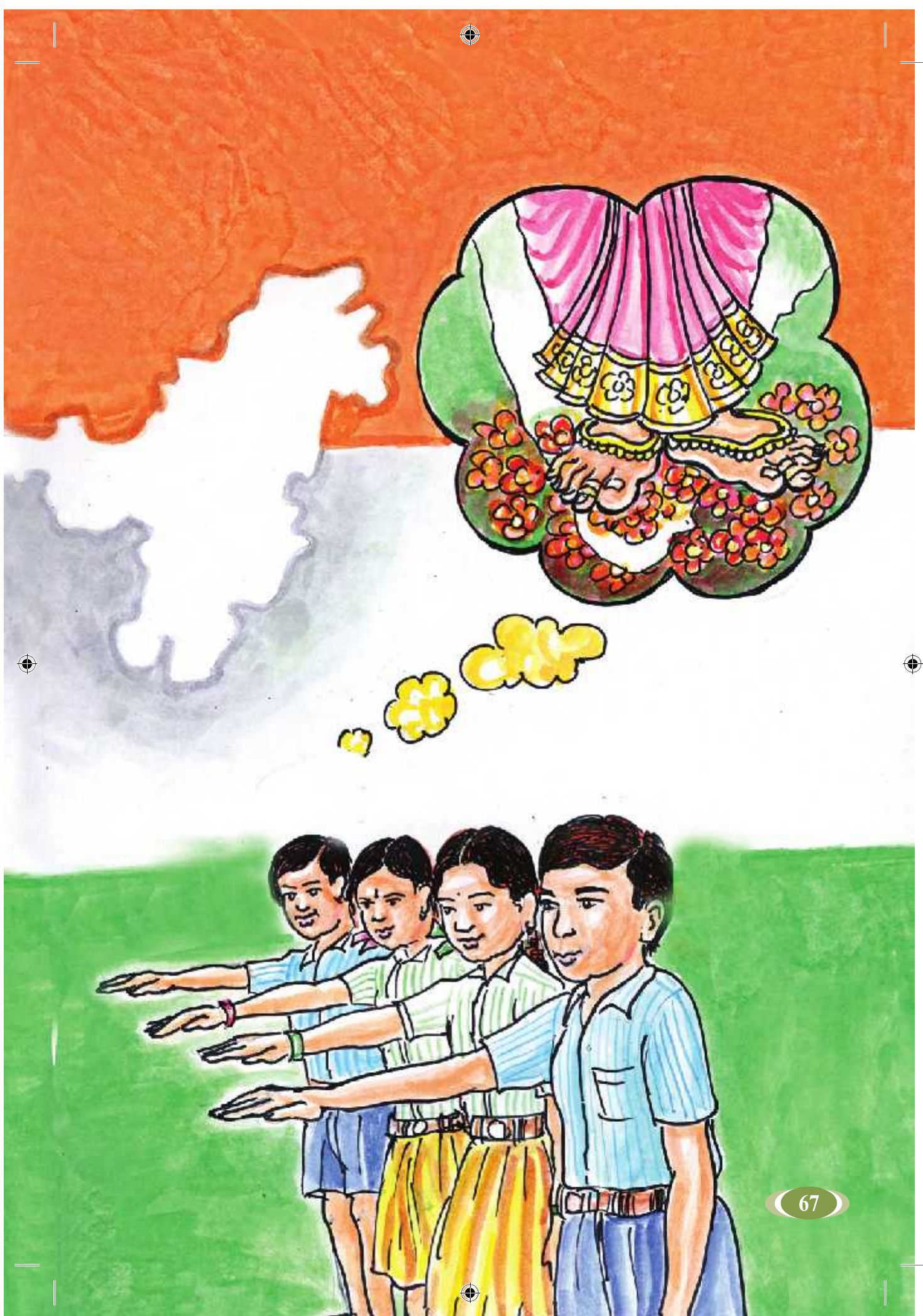
- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అర్థే రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

గీతమ్

చరణయోస్తవ పురతః
ప్రతిజానే హే భారతి
చరణయోస్తవ పురతః
ప్రతిజానే హే భారతి!

1. భాషేఽహం సంస్కృతేన భాషేఽహం సంస్కృతాయ
భాషేఽహం సంస్కృతమభిభాషేఽహం సంస్కృత ఇతి ॥ చరణయోస్తవ ॥
2. స్వదేశస్య సంస్కృతయే స్వధర్మాయ సత్కృతయే
భవదర్థే క్షణే క్షణే జీవితమిదమర్పితమితి ॥ చరణయోస్తవ ॥
3. స్వాధ్యాయం న త్యజామి, సాధనం న విస్మరామి ।
స్వధర్మమేవాచరామి సత్యమేవ వదామీతి ॥ చరణయోస్తవ ॥
4. మాతరం స్వదేవీమితి పితరం మమ దైవతమితి ।
సద్గురుం చ సదతిథిమపి సాక్షాత్పరమర్చయ ఇతి ॥ చరణయోస్తవ ॥
5. త్వాం భజామి న విభజామి
న బిభేషి త్వదర్థ ఇతి ।
త్వయి శ్వసిమి విశ్వసిమి
తవ చరణం శరణమితి చ ॥
॥ చరణయోస్తవ ॥

పాఠ్యభాగసారాంశం

ఇది దేశభక్తిగీతం. ఈ గేయశీర్షిక “ప్రతిజానే హే భారతి” అంటే ఓ భారతమాతా! నేను ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను అని అర్థం. శీర్షికార్థం గీతంలో ఈ విధంగా వివరింపబడింది.

1. ఓ భారతమాతా ! నీ పాదాలయందు ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను
నేను సంస్కృతంలో మాట్లాడతాను. సంస్కృతం కోసం మాట్లాడతాను.
సంస్కృతం గురించి మాట్లాడతాను. సంస్కరింపబడినభాషను
మాట్లాడుతాను.
2. నా దేశసంస్కృతికోసం, నా ధర్మం కోసం, మంచిపనికోసం నీ కొరకు
ప్రతిక్షణం నా ఈ జీవితం అర్పితమని నీ పాదాలయందు ప్రతిజ్ఞ
చేస్తున్నాను.
3. “నిత్యం కొనసాగించే చదువును వదిలిపెట్టను. చేసే సాధనను మరువను.
నా ధర్మాన్ని నేను ఆచరిస్తాను. సత్యాన్నే పలుకుతాను” అని నీ
పాదాలయందు ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.
4. తల్లినే నా దేవతగా, తండ్రినే నా దేవునిగా భావించి సద్గురువుని,
అతిథులను పరబ్రహ్మస్వరూపులుగా భావించి ఎప్పుడూ పూజిస్తానని
నీ పాదాలయందు ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.
5. ఓ భారతమాతా ! నిన్ను సేవిస్తాను. నిన్నెప్పుడూ విభజించను. నిన్ను
అభివృద్ధిచేయడంలో కాని, నిన్ను కాపాడే విషయంలో కాని నేనెప్పుడూ
భయపడను. నీయందు ఊపిరి పీల్చుకుంటాను.

నీ యందు నమ్మకం కలిగి ఉంటాను. నీపాదాలే నాకు ‘శరణమని’
నీ పాదాలవద్ద నేను ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.

ఏతాని కుర్వంతు

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

- అ) ఏతత్ గీతం కం విషయం వివృణోతి?
- ఆ) గీతం రాగయుక్తం గాయంతు.
- ఇ) కిం న విస్మరామః?
- ఈ) గీతే దేశభక్తివిషయాః కే సంతి?
- ఉ) 'చరణయోస్తవ పురతః ప్రతిజానే హే భారతి' ఇత్యత్ర భవతః అనుభూతిః కా?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

(అ) అథః దత్తాని పదాని క్రియాపదైః సహ యోజయంతు.

1) సత్యమేవ	న త్యజామి
2) స్వాధ్యాయం	వదామి
3) హే భారతి !	న విస్మరామి
4) త్వయి	ఆచరామి
5) స్వధర్మం	శ్వసిమి
6) సాధనం	ప్రతిజానే

(ఆ) అథః దత్తాని ఏతాని వాక్యాని పఠంతు. తత్సమానార్థకవాక్యాని పాఠే అన్విష్య లిఖంతు.

- 1) ఓ భారతీ! ప్రమాణం చేస్తున్నాను.

.....

- 2) నా ధర్మాన్నే ఆచరిస్తాను.

.....

- 3) నీ కొరకు భయపడను.

.....

- 4) నీ చరణమే శరణము

.....

(ఇ) గీతే కేషాంచన పదానామ్ అంతే 'మి' ఇత్యక్షరమ్ అస్తి. తాని పదాని అన్విష్య అత్ర లిఖంతు.

ఉదాహరణమ్: త్యజామి

1)	3)	5)	7)
2)	4)	6)	8)

(ఈ) పాఠం పఠిత్వా అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

- అ) కిం న త్యజామీతి ప్రతిజ్ఞాం కరోతి?
- ఆ) గీతే కుత్ర కుత్ర ప్రతిజ్ఞాం కరోమీతి ఉక్తమ్?
- ఇ) గీతే కేన కస్మై ప్రయోజనాయ భాషేహమితి ప్రతిజ్ఞాం కరోతి?
- ఈ) 'తవ చరణం శరణమితి' కేషు విషయేషు ప్రతిజ్ఞాం కరోతి?
- ఉ) మాతాపితరౌ, అతిథీన్ కథం భావయేత్?

III స్వీయరచనా

అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

- అ) గీతస్య భావం స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.
- ఆ) భవాన్ మాతృదేశాభివృద్ధయే కీదృశీం ప్రతిజ్ఞాం కరోతీతి పంచవాక్యైః లిఖంతు.
- ఇ) భవతః విద్యాభివృద్ధ్యర్థం కిం కరోతి? భవతః ప్రతిజ్ఞాం సూచయతు.

IV పదజాలాభివృద్ధి: - భాషాక్రీడా:

(అ) ఉదాహరణానుసారం సూచిత సంఖ్యామ్ అక్షరైః సంయోజ్య పఠంతు. పదాని, తేషాం అర్థాన్ చ లిఖంతు.

భా ర తి ప్ర తి జా నే

1 2 3 4 5 6 7

ఉదా:	4567	-	ప్రతిజానే	=	ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.
1)	13	-		=	
2)	67	-		=	
3)	123	-		=	
4)	6541	-		=	
5)	451	-		=	
6)	46125	-		=	

(ఆ) చిత్రం పశ్యంతు. ఉదాహరణానుసారం రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

- 1) సోమేశ్వరస్య ఉపరి మేఘః అస్తి.
- 2) సోమేశ్వరస్య అధః అస్తి.
- 3) సోమేశ్వరస్య పుష్పతః అస్తి.
- 4) సోమేశ్వరస్య పురతః అస్తి.
- 5) సోమేశ్వరస్య దక్షిణతః అస్తి.
- 6) సోమేశ్వరస్య వామతః అస్తి.

ఈ) భవతః గృహే ఉపవిశ్య ఉపరితన వాక్యానామ్ అనుసారం సూతనవాక్యాని రచయంతు.

ఈ) ఏవమేవ విద్యాలయే ఉపవిశ్య వాక్యాని రచయంతు.

V సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

పాఠ్యగీతం తస్య సారాంశం చ ఆధారీకృత్య తెలుగుభాషయా గీతం లిఖంతు. కక్ష్యాయాం శ్రావయంతు.

VI ప్రశంసా

అ) భారతదేశస్య ఔన్నత్యమ్ అధికృత్య వదంతు.

ఆ) 'స్వదేశః యథా మాతృసమానః తథా స్వగ్రామః అపి మాతృసమానః', అతః స్వగ్రామం ప్రశంసంతు.

VII భాషాంశాః

(అ) అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు. రేఖాంకితాని అక్షరాణి అవగచ్ఛంతు.

- 1) రామః, కృష్ణః గోవిందః చ గచ్ఛంతి.
- 2) బాలికాః లేఖిన్యా అంకన్యా చ లిఖంతి.
- 3) అగ్రజాయ, అనుజాయ జనకాయ చ పానీయం దదాతు.

(ఆ) అధః లఘువాక్యాని సంఘి. ఉదాహరణానుసారం 'చ' కారం ప్రయుజ్య తాని ఏకవాక్యేన లిఖంతు.

ఉదా: రమేశః గచ్ఛతి. శ్రీధరః గచ్ఛతి, శ్రీకరః గచ్ఛతి.

రమేశః, శ్రీధరః, శ్రీకరః చ గచ్ఛంతి.

- 1) సీతా పఠతి. గీతా పఠతి. రమా పఠతి.

.....

- 2) అహం ఫలం ఖదామి. మధురం ఖదామి. రోటికాం ఖదామి.

.....

- 3) తే సంతోషేణ క్రీడంతి. ఉత్సాహేన క్రీడంతి. శ్రద్ధయా క్రీడంతి.

.....

- 4) బాంధవాః మైసూరుతః ఆగతాః. మద్రాస్ తః ఆగతాః.

.....

ఏతాదృశాని అన్యాని త్రిణి వాక్యాని లిఖంతు.

పరియోజనాకార్యమ్

దేశభక్తిగీతాని సంకలయ్య తేషు ఏకం రోచకం గీతం విలిఖ్య భిత్తిపత్రే ప్రదర్శయంతు గాయంతు చ.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

ఆమ్ న

- అ) గీతం లయబద్ధతయా గాతుం శక్నోమి.
- ఆ) గీతస్య భావం వక్తుం శక్నోమి.
- ఇ) పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.
- ఇ) ఏతాదృశాని గీతాని సంకలయ్య గాతుం శక్నోమి.

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

అ

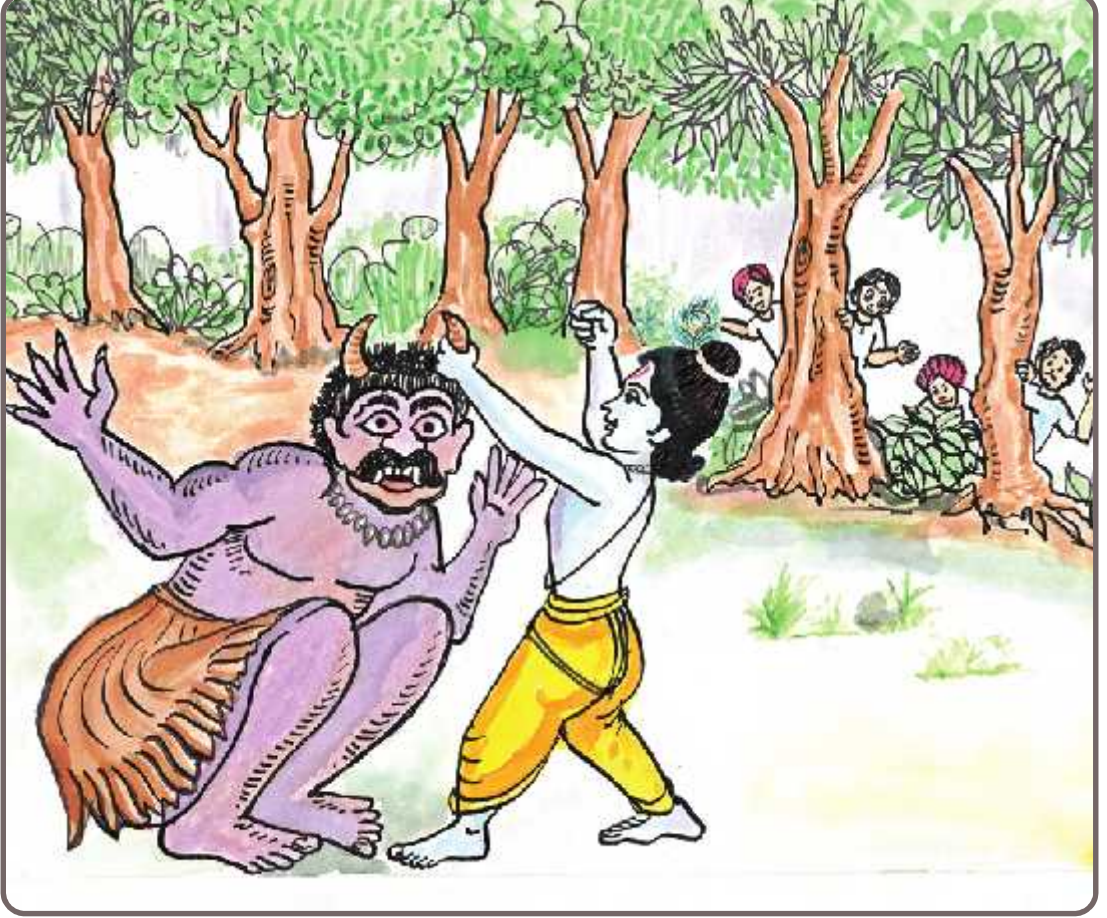
ధర్మ రక్షతి రక్షితః

అ

9. బాలశివాజీ

పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

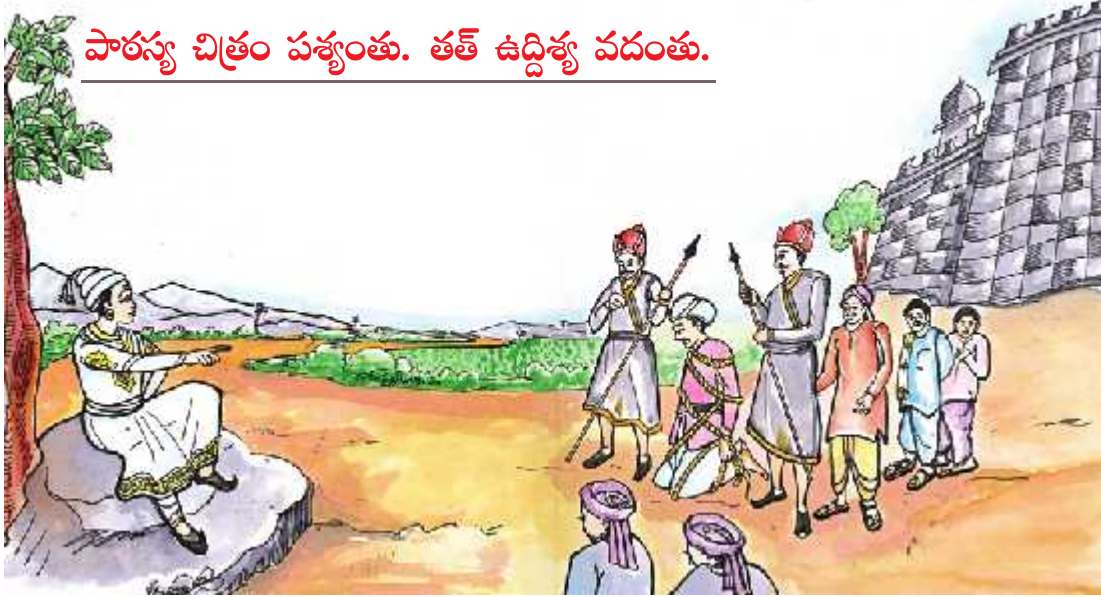

1. చిత్రే కిం దృశ్యతే?
2. అత్ర బాలకః కః? సః కిం కరోతి?
3. ఏతాదృశానాం వీరబాలానాం నామాని వదంతు?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పారం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అర్థః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

ఏకదా ఏకః బాలకః శిలాయామ్ ఉపవిష్టవాన్ ఆసీత్. తదా భటాః ఏకం గ్రామాధికారిణం బద్ధ్వా ఆనీతవంతః. వస్తుతః గ్రామాధికారిణః కార్యమ్ అసహాయానాం రక్షణమ్. కింతు సః దుష్టః గర్వీ చ అభవత్. సః ఏకాం మహిలామ్ అపమానితవాన్. ఏతం విషయం జ్ఞాత్వా సః బాలకః గంభీరస్వరేణ “ఏతస్య పాదద్వయం. హస్తద్వయం చ కర్తయంతు” ఇతి స్వ నిర్ణయం ప్రాకటయత్. బాలకస్య వచనం శ్రుత్వా సర్వే నిశ్చేష్టాః ఆశ్చర్యచకితాః అభవన్. “అయం కుమారః న్యాయప్రియః. దీనానాం, దుఃఖితానాం నిర్ధనానాం చ విషయే తస్య హృదయం కరుణయా పూర్ణం భవతి. ఏషః సర్వాః స్త్రీః మాతృవత్ భావయతి స్మ”. కః ఏషః ఇతి జ్ఞాతుం ఇచ్ఛంతి వా? సః ఏవ శివాజీ.

అస్యాః ఘటనాయాః సమయే తస్య వయః చతుర్దశ వర్షాణి ఏవ. 1627 ఈశవీయాభ్యే శివనేరి దుర్గే శివరాజః జాతః. తస్య పితా శహరాజః మాతా జిజియాబాయి. మాతా శివరాజస్య బాల్యాత్ ఆరభ్య తం రామాయణం, మహాభారతం, పురాణేషు స్థితానాం వీరాణాం, మహాత్మనాం జీవనకథాః చ శ్రావయతి స్మ. ఏతాదృశగాథాః శ్రుత్వా శివరాజస్య మనసి స్వయం రామః, కృష్ణః, అర్జునః, భీమః భవేయమ్ ఇతి భావనా ఉత్పద్యతే స్మ. తేన దాదాజీకొండదేవః గురురూపేణ లబ్ధః. ఏకదా ఏకః దుష్టః గోహత్యాం కర్తుం గాం నయతి స్మ. ద్వాదశవర్షీయః శివరాజః తత్ర గత్వా ప్రతిఘటితవాన్. “యః కః అపి గోహత్యాప్రయత్నం కరోతి చేత్ శిక్షార్హః భవతి” ఇతి ప్రకటితవాన్ శివరాజః. తథా సః గోరక్షణవ్రతమ్ ఆజీవనం పాలితవాన్.

శివరాజః షోడశవర్షప్రాయే ఏవ ‘తోరణమ్’ నామ ఏకం దుర్గమ్ అజయత్. ఏవం శివరాజః స్వపరాక్రమేణ, బుద్ధిచాతుర్యేణ స్వరాజ్యస్థాపనే సమాగతాః సంకటస్థితీః అతిక్రాంతవాన్. అష్టాదశవర్ష పరిమితే వయసి ఏవ శివరాజః కొంకణ్, పురందర్, ప్రతాపదుర్గం, రాజదుర్గమ్ ఇత్యాదీని చత్వారింశత్ దుర్గాణి స్వాధీనపరచేత్ తత్ర భగవద్భజం ప్రతిష్ఠాపితవాన్. ఏకదా భవానీమాతా స్వప్నే ప్రత్యక్షీభూయ “నిశ్చయేన తవ విజయో భవిష్యతి” ఇతి శివరాజాయ ఆశిషః ప్రదత్తవతీ.

ఏవం ధైర్యేణ, సాహసేన పరాక్రమేణ చ శివరాజః రాజ్యమ్ అపాలయత్.

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

- (అ) గ్రామాధికారిణః విధయః కే?
- (ఆ) భవతః ప్రీతికరః నాయకః కః ? కిమర్థమ్?
- (ఇ) పారం పరితవాన్ ఖలు! భవతా దృష్ట్యా ఏతాదృశీః అన్యః ఘటనాః వదంతు.
- (ఈ) రాజా కీదృశః భవేత్? కిమర్థమ్?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

- (అ) 'కృత్వా' ఇత్యాదీని 'త్వా'ంతపదాని పాఠే అన్విష్య తేషామ్ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.

- (ఆ) అధః దత్తానాం వాక్యానాం సమానార్థకవాక్యాని పాఠే అన్విష్య లిఖంతు.

- 1) అతడు మహిళలందరిని తల్లిలాగా భావించేవాడు.

.....

- 2) అప్పుడు సేవకులు ఒక గ్రామాధికారిని బంధించి తీసుకువచ్చారు.

.....

- 3) 12 సం.ల శివరాజు అక్కడికి వెళ్ళి అతనిని అడ్డుకున్నాడు.

.....

- 4) ఇరవైనాల్గు దుర్గాలను స్వాధీనం చేసుకొని అక్కడ భగవద్దేవతాన్ని స్థాపించాడు.

.....

- 5) అతనిచేత దాదాజీ కొండదేవ్ గురురూపంగా పొందబడ్డాడు.

.....

- (ఇ) పాఠే ద్వితీయం పరిచ్ఛేదం పఠిత్వా పంచప్రశ్నాన్ లిఖంతు.

(ఈ) పాఠం పఠిత్వా అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

- 1) శివరాజః కదా కుత్ర చ జన్మ ప్రాప్తవాన్?
- 2) జిజియాబాయీ కీదృశీః కథాః ఉక్తవతీ?
- 3) శివరాజః గంభీరస్వరేణ కిమ్ ఉక్తవాన్?
- 4) శివరాజః కతి దుర్గాణి స్వయతీకృతవాన్? కేషాంచన దుర్గాణాం నామాని లిఖంతు.
- 5) గ్రామాధికారీ కిం కృతవాన్?

III స్వీయరచనా

అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

- అ) శివరాజస్య స్వభావః కీదృశః?
- ఆ) గోరక్షణం కిమర్థం కరణీయమ్?
- ఇ) కేషాంచన మహారాజానాం నామాని లిఖంతు. తేషాం వైశిష్ట్యమపి ఏకవాక్యేన లిఖంతు.
- ఈ) “శివరాజః దుష్టకార్యాణి ప్రతిఘటితవాన్” ఇతి భవాన్ జ్ఞాతవాన్ ఖలు. భవాన్ అపి సమాజే ఏతాదృశాని అసాధుకృత్యాని కథం ప్రతిఘటతి ఇతి లిఖంతు.

IV పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

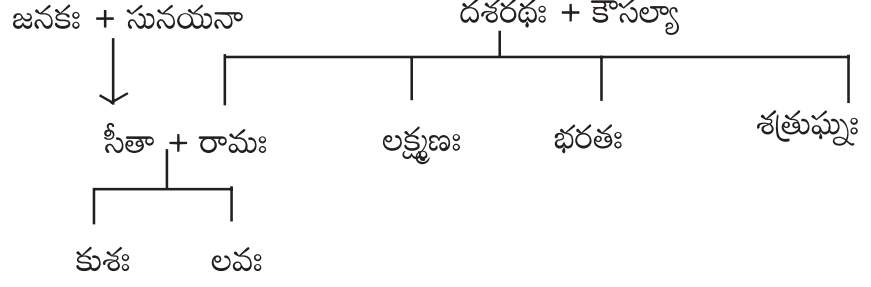
(అ) అధః దత్తేభ్యః పదేభ్యః భిన్నపదం చిత్వా కుండల్యాం లిఖంతు.

- 1) రామాయణం, భారతం, ఆత్మకథా, భాగవతం. ()
- 2) అక్బర్, శివరాజః, షాజహాన్, బాబర్. ()
- 3) భారత్, నేపాల్, చైనా, మహారాష్ట్ర ()
- 4) మరాఠీ, చైనీస్, స్పానిష్, ఫ్రెంచ్. ()
- 5) లేఖనీ, ఖడ్గః, అంకనీ, మార్జనీ. ()

(ఆ) అధః దత్తాని చిత్రాణి పశ్యంతు, తేషాం నామాని లిఖంతు. తాన్ అధికృత్య ఏకవాక్యం లిఖంతు.

(ఇ) అధః దత్తాం పట్టికామ్ ఉపయుజ్య ఉదాహరణానుసారం వాక్యాని లిఖంతు.

పితామహః	=	తాత (తండ్రి తండ్రి)
పితామహీ	=	నాయనమ్మ
మాతామహః	=	అమ్మయొక్క తండ్రి
మాతామహీ	=	అమ్మమ్మ
పితా	=	తండ్రి
మాతా	=	తల్లి
అనుజః	=	తమ్ముడు
అగ్రజః	=	అన్న
పతీ	=	భార్య

ఉదా: రామస్య అనుజః లక్ష్మణః.

1. పితామహః దశరథః.
2. పితా
3. అగ్రజః
4. మాతామహీ
5. పితామహీ
6. సీతాయాః మాతా
7. పతీ సీతా.

V సర్జనాత్మకవ్యక్తికరణమ్

బాలశివాజీవర్యస్య ఏకపాత్రాభినయం కుర్వంతు.

VI ప్రశంసా

మార్గే కేచన బాలకాః శునకాన్ శిలాఖండైః తాడయంతి. భవతః మిత్రం రాజీవః తత్ర గత్వా 'మిత్రాణి ! తథా న కరణీయమ్. తే అస్మత్పద్యశాః ప్రాణినః ఏవ, హింసా న కరణీయా' ఇతి ఉక్త్వా తాన్ నివారితవాన్. విద్యాలయం గత్వా కక్ష్యాయాం రాజీవమధికృత్య భవాన్ కిం వదతి?

VII భాషాంశాః

(అ) అధః దత్తాని ఉదాహరణాని దృష్ట్వా కోష్ఠకాధారేణ రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

- ఉదాః(పుం) 1. అధ్యాపకః విద్యాలయే అస్తి. (విద్యాలయః)
2. అధికారీ అస్తి. (కార్యాలయః)
3. కందుకః అస్తి. (అపణః)
4. అర్చకః అస్తి. (దేవాలయః)

- ఉదాః(స్త్రీ) 5. అధ్యాపికా పాఠశాలాయామ్ అస్తి. (పాఠశాలా)
6. పుస్తకమ్ అస్తి. (ఉత్పీఠికా)
7. వస్త్రం అస్తి. (పేటికా)
8. వైద్యః అస్తి. (వైద్యశాలా)
9. జలం కూప్యామ్ అస్తి. (కూపీ)
10. పునఃపూరణీ అస్తి. (లేఖనీ)
11. విశ్వనాథమందిరం అస్తి. (కాశీ)
12. మీనాః సంతి. (నదీ)

- ఉదాః(న.పుం.) 13. ఆపణః నగరే అస్తి. (నగరమ్)
14. క్రీడాకారః అస్తి. (క్రీడాంగణమ్)
15. తిలకం అస్తి. (లలాటమ్)
16. మాతా అస్తి. (గృహమ్)
17. కృషకః అస్తి. (క్షేత్రమ్)
18. మూషకః అస్తి. (బిలమ్)
19. పాఠాః సంతి. (పుస్తకమ్)

(ఆ) కోష్ఠకస్థానాం పదానామ్ ఆధారేణ దశవాక్యాని లిఖంతు.

మమ	పితా	కార్యాలయః విత్తకోశః యంత్రాగారమ్ దూరదర్శనకేంద్రమ్ ఆపణః	కార్యం కరోతి
----	------	---	--------------

ఉదా: మమ పితా కార్యాలయే కార్యం కరోతి.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

పరియోజనాకార్యమ్

బాలవీరాణాం చిత్రాణి సంగృహ్య భిత్తిపత్రే లేపయంతు. తాన్ అధికృత్య ఏకైకం వాక్యం లిఖంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

- అ) బాలశివాజీమ్ అధికృత్య వక్తుం శక్నోమి.
- ఆ) అనుచ్ఛేదాని పరిత్వా ప్రశ్ననిర్మాణం కర్తుం శక్నోమి
- ఇ) శివాజీమహారాజమ్ అధికృత్య స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.
- ఈ) 'శివాజీ' ఇవ ఏకపాత్రాభినయం కర్తుం శక్నోమి.

అమ్	న
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

అ అ పరోపకారః పుణ్యాయ పాపాయ పరపీడనమ్ ఋ ఋ

పఠంతు - నందంతు మందస్మితతా కుతః న?

చీనాదేశే బౌద్ధమతప్రచారః యదా ప్రబలః ఆసీత్ తదానీంతనఘటనా ఏషా. తత్ర కశ్చన విశాలః బౌద్ధాశ్రమః ఆసీత్. తస్మిన్ సకలగుణసంపన్నః ప్రతిభాశాలీ బౌద్ధాచార్యః కశ్చన అవసత్. కదాచిత్ సః బుద్ధప్రతిమాం కారయితుమ్ ఐచ్ఛత్.

“బుద్ధప్రతిమా అత్యుత్కృష్టా భవేత్. మహాన్ వ్యయః భవేత్ ఇతి చేదపి చింతా న కరణీయా” ఇతి విచింత్య సః శిష్యాన్ ఆదిశత్ - “దేశస్య ప్రత్యేకం గృహం గృహం గత్వా ధనం సంగృహ్య ఆగచ్ఛంతు” ఇతి.

శిష్యాః తథైవ కృతవంతః. కదాచిత్ కశ్చన శిష్యః లక్షణః రూప్యకాణి సంగృహ్య యదా ప్రతినివర్తమానః ఆసీత్ తదా కాచిత్ బాలా తత్సమీపమ్ ఆగత్త అవదత్. - “ఆర్య! అహమపి ఏకం రూప్యకం దాతుమ్ ఇచ్ఛామి” ఇతి.

తత్ శృత్వా తాం పశ్యన్ సః శిష్యః - “బాలే! తవ ఏకేన రూప్యకేణ కిమ్? అస్మాభిః కోటిశః రూప్యకాణాం వ్యయేన బుద్ధస్య అనుపమా ప్రతిమా నిర్మాస్యతే. తత్ర ఏతాదృశస్య క్షుల్లకస్య నాణకస్య స్వీకారాత్ కిం వా ప్రయోజనం స్యాత్? గచ్ఛ” ఇతి ఉక్త్వా తతః గతవాన్. ఏతస్య వచనస్య శ్రవణాత్ భిన్నా సా బాలా రుదతీ స్వగృహం గతవతీ.

బహూనాం ప్రయాసేన మహాన్ ధనరాశిః సంగృహీతః. తతః ప్రతిమానిర్మాణారంభః ఆరంభః. శిల్పిభిః మహాన్ ప్రయాసః కృతః. కింతు మూర్తేః ముఖే ప్రసన్నతా తు న దృష్టా ఏవ. శిల్పినః తాం ప్రతిమాం గాలయిత్వా పునః తస్యా నిర్మాణమ్ ఆరంభవంతః. పునరపి పూర్వతనీ ఏవ స్థితిః. ఏతత్ దృష్ట్వా బౌద్ధగురుః అచింతయత్ - నిశ్చయేన ధనసంగ్రహణావసరే కేనాపి కోఽపి ఖేదితః ఇతి భాతి. అతః ఏవ ఏవం భవతి ఇతి.

తతః సః స్వశిష్యాన్ ఆహూయ అపృచ్ఛత్ - “భవత్సు కేనాపి ధనసంగ్రహణసమయే కస్యాపి ఖేదః జనితః కిమ్ ఇతి. ఏకైకః అపి అవదత్ యత్ మయా న ఖేదితః” ఇతి. అంతే కశ్చన శిష్యః అవదత్ - “ధనసంగ్రహణసమయే కదాచిత్ కాచిత్ నిర్ధనబాలా భిన్నా జాతా ఆసీత్. తయా ఏకం రూప్యకం దాతుమ్ ఉద్వేగమ్. అల్పత్వాత్ తత్ ధనం మయా న స్వీకృతమ్. తస్మాత్ సా భిన్నా ఆసీత్” ఇతి.

ఏవం తర్హి ప్రతిమాయాః ముఖే మందహాసమ్ ఆనేతుం న శక్తమ్, యత్ తస్య కారణమ్ ఏతత్ ఏవ. తామ్ అన్విష్య తతః తత్ రూప్యకమ్ ఆనీయతామ్. ఇతి ఉక్త్వా బౌద్ధాచార్యః శిష్యం ప్రేషితవాన్. శిష్యః తాం బాలామ్ అన్విష్య తతః రూప్యకనాణకం స్వీకృత్య అగతవాన్.

పునరపి ప్రతిమానిర్మాణకార్యమ్ ఆరంభమ్. ఏతదవసరే అల్పేన ఏవ కాలేన, అల్పేన ఏవ శ్రమేణ చ ప్రతిమా ప్రసన్నాకృతిమతీ అభవత్.

ఏతత్ దృష్ట్వా సర్వే సంతుష్టాః.

దశమః పాఠః

10. రాం... రాం...

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే కిం దృశ్యతే?
2. తే కే? కిం కిం కుర్వంతి?
3. ఏతాదృశాః జనాః కయా భాషయా సంభాషణం కుర్వంతి.

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అర్థః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

(ఉట్నూరు విద్యాలయః, సాయం చతుర్వాదనమ్)

డేవిడ్ (శిక్షకః) : జంగూ, ఇస్రూ, సత్తుబాయి, జంగూబాయి మీరట్ లెక్కలు కీతిట్కి? (గోండుభాషాయామ్)
(భవంతః గణితకార్యం కృతవంతః వా?)

సర్వే ఛాత్రాః : కీతిట్కి మహోదయ! (కృతవంతః మహోదయ!)

రాందేవ్ : రాం రాం మహోదయ! విద్యాలయస్య పురతః ఏకం బస్యానం స్థగితమ్. యానాదవతీర్య
బహవః బాలకాః అస్యాం దిశి ఆగచ్ఛన్తి.

మాధవీ (శిక్షికా) : నమస్కారః. వయం భద్రాచలతః ఆగతాః. విజ్ఞానవిహారయాత్రాం కుర్మః.

డేవిడ్ : ఏవం వా? స్వాగతం. అహం డేవిడ్. అస్యాం పాఠశాలాయాం శిక్షకః అస్మి.

సర్వే ఛాత్రాః : రాం రాం...

డేవిడ్ : ఏతే బాలాః భవంతం నమస్కర్షన్తి. గోండు భాషాయాం “రాం రామ్” ఇత్యుక్తే నమస్కారః
ఇత్యర్థః.

* * * * *

మాధవీ : భవంతః అస్మాకం కృతే ఉత్తమామ్ ఆవాసవ్యవస్థాం కృతవంతః. ఏతదర్థం ధన్యవాదాః. డేవిడ్ మహోదయ ! అస్మాకం ఛాత్రాః గిరిజనానాం విషయే జ్ఞాతుమ్ ఇచ్ఛన్తి కృపయా వదతు.

డేవిడ్ : అవశ్యం వదామి. గోండుజాతిగిరిజనాః ఏతం ప్రాంతం పాలితవంతః. తేషాం వృత్తిః కృషిః ఏవ. భాషా తు గోండుభాషా. ఏతే ఆదరణే, అనుశాసనే, క్రమశిక్షణే చ ఉదాహరణార్హాః భవంతి. విశ్వాసపాత్రేషు ప్రాణత్యాగాయాపి సిద్ధాః భవంతి. అతిథీన్ ప్రేమ్ణా “రాం రామ్” ఇతి ఆహ్వాయంతి. పాదరక్షే ధృత్వా గృహం న ప్రవిశంతి. యతో హి ఏతే గృహం దేవాలయం భావయంతి.

కిశోరః (ఛాత్రః) : తర్హి ఏతే గోండుభాషయా ఏవ లిఖంతి వా?

డేవిడ్ : గోండుభాషాయాః లిపిః నాస్తి. కుశ్రం హనుమంతరావు మహోదయః తస్యాః లిపిమ్ ఆవిష్కృతవాన్. సా లిపిః అధునా వ్యవహారే ఆనేతవ్యా. అత్రస్థజనాః గోండుభాషయా ఏవ సంభాషణం కుర్వంతి.

వీరేశం : కింతు, ఏతే ప్రాంతీయభాషయా స్పష్టం భాషంతే ఖలు?

డేవిడ్ : ఆమ్. ఏతే ప్రాంతీయభాషయా వదంతి లిఖంతి చ. ఆరంభే తు ఏతే ప్రాంతీయభాషయా న సంభాషంతే స్మ.

వాసవీ : తర్హి ప్రాంతీయభాషయా కథమ్ ఏతే సుష్ఠు సంభాషణం కుర్వంతి?

డేవిడ్ : పూర్వమ్ అహం హున్నాపూర్ విద్యాలయే అధ్యాపకః ఆసమ్. తత్రత్యాః సర్వే జనాః గోండుభాషయా ఏవ సంభాషణం కుర్వంతి స్మ. అహం తాం భాషాం న జనామి స్మ. క్రమేణ అహమేవ తాం భాషామ్ అధీతవాన్. తైః సహ సర్వేషు కార్యక్రమేషు భాగం గృహ్ణాన్ గోండుభాషాయాం నిపుణః అభవమ్. క్రమశః తయా భాషయా ఏవ ఏతాన్ ప్రాంతీయభాషామ్ అధ్యాపితవాన్.

జంగూబాయీ : సత్యం మహోదయే! ఏషః మహేందయః అస్మాభిః సహ భూమౌ ఉపవిశతి, ఖాదతి, క్రీడతి, గాయతి. అస్మాకం గృహస్య అపేక్షయా పారాశాలాయామ్ ఏవ ఆనందః అధికః అస్తి.

ఇస్సూబాయీ : ఏతావదేవ న. ఏషః పారాన్ క్రీడాగానకథాభిః అధ్యాపయతి. పాఠసంబద్ధాని ఉపకరణాని నిర్మాతి నిర్మాపయతి చ. ఏతాని భిత్తి పత్రాణి, స్ఫోరకపత్రాణి అస్మాభిః ఏవ నిర్మితాని.

(సర్వే పి తాని దృష్ట్వా ఛాత్రాన్ ప్రశంసితవంతః.)

రాఘవః : ఏతే కం దేవమ్ అర్చంతి?

దేవిడ్ : చైత్రమాసే “చెంచు భీమన్న మెర్రి”, వైశాఖ మాసే “పెర్నాపేన్ పూజా”, జ్యేష్ఠమాసే “విదిరి మొహతుక్”, ఆషాఢమాసే “అకిపేన్” పూజా, శ్రావణమాసానంతరం “క్షేత్రార్చనం”, భాద్రపదమాసే “పెత్రమాస”, మార్గశీర్షమాసే ధాన్యస్య గృహానయనం పురస్కృత్య “సెట్టితి” ఉత్సవమ్ ఆచరంతి.

మహేశః : విజయదశమీ (దసరా), దీపావలీత్యాదీన్ ఉత్సవాన్ న జానంతి వా.

దేవిడ్ : హా! హా! హా! జానంతి జానంతి తానేవ న. ఉగాది, హోళికా ఇత్యాద్యుత్సవానపి ఆచరంతి ఏతే. విజయదశమీతః ఆరభ్య దీపావలీపర్యంతం ‘దండాది’ ఇతి ఉత్సవమ్ ఆచరంతి. ఏతాః ‘గుస్సాడీ’ ఇతి నృత్యం కుర్వన్తి.

ఇస్రూబాయీ : “సమ్మక్క సారలమ్మ” ఇతి “మేలాపకమ్ అస్మాకం ప్రసిద్ధః ఉత్సవః అస్తి.”

మాధవీ : ఏవం వా ? ఉత్తమమ్. దేవిడ్ మహోదయ! గోండు భాషీయగిరిజనానాం విషయే భవాన్ సమ్మక్ ఉక్తవాన్. ధన్యవాదః. మహాన్ ఆనందః సంజాతః. భవంతః సర్వే భద్రాచలమ్ ఆగచ్ఛన్తు. అస్మాకం విద్యాలయే ఏవ భవతాం వ్యవస్థాం కరిష్యామః. పునః మిలామః.

దేవిడ్ : స్వాగతమ్

సర్వే ఛాత్రాః : రాం, రాం.

ఏతాని కుర్వంతు

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

- (అ) భద్రాచలం కస్మిన్ జనపదే (జిల్లాయామ్) అస్తి? తత్ర కః దేవః ప్రసిద్ధః?
- (ఆ) కమపి ఏకం ప్రియమ్ ఉత్సవం ఉద్దిశ్య వదంతు.
- (ఇ) భవతాం ప్రాంతీయభాషామ్ అతిరిచ్య భవతః మిత్రాణి కయా భాషయా భాషణం కుర్వంతి?
- (ఈ) భవంతః కదాపి విహారయాత్రాం కృతవంతః వా? తర్హి భవతః అనుభవః కః?
- (ఉ) గృహం ప్రతి అతిథిః ఆగతః చేత్ భవాన్ కథం స్వాగతం కరోతి? తదర్థం కిం కరోతి?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు - వ్యక్తికుర్వంతు

- (అ) గిరిజనానామ్ ఉత్సవసంబద్ధాని పదాని పాఠే అన్విష్య తేషామ్ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.

- (ఆ) పాఠే గోండుభాషాయాః పదానామ్ అర్థాన్ జ్ఞాత్వా తాని ఉపయుజ్య సంస్కృతభాషయా వాక్యాని రచయంతు.

కీతిల్కి ?	-	కృతవంతః కిమ్? / కృతవత్యః కిమ్ ?
మీరట్	-	భవంతః / భవత్యః
రాం రాం	-	నమస్కారః

- (ఇ) అధః దత్తేషు పదేషు ఏకం పదమ్ అన్వేభ్యః భిన్నమ్. తత్ కిమితి జ్ఞాత్వా కుండల్యాం లిఖంతు.

ఆకిపేన్, నాగోబా, పెత్రమాస, పెర్నాపేన్.	(	)
రాందేవ్, సత్తుబాయీ, జంగూబాయీ, మీరట్.	(	)
రాం రాం, ధన్యవాదః, శుభోదయః, లిఖతు.	(	)
కృష్ణాష్టమీ, సెట్టి, దీపావలీ, ఉగాది.	(	)
రాఘవః, లతా, వీరేశః, మాధవీ.	(	)

- (ఈ) పాఠం పఠిత్యా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

- 1) రాం రాం నామ కః అర్థః?
- 2) గోండుజాతిగిరిజనాః గృహం కథం భావయంతి?
- 3) గోండుజాతిగిరిజనాః కాన్ దేవాన్ పూజయంతి?
- 4) “దండారి” ఇతి ఉత్సవం కదా ఆచరంతి?
- 5) కీతిల్కి మహోదయ! ఇత్యస్య వాక్యస్య అర్థః కః?

III పదజాలాభివృద్ధి: - భాషాక్రీడా:

(అ) అధ: సంస్కృతభాషాయాం గోండుభాషాయాం చ పదాని సంతి. తేషామ్ ఆధారేణ గోండు భాషయా సంస్కృతేన చ వాక్యాని రచయంతు.

బాలకః (కాండి)	బాలికా (పేకి)	గీతం (పాట)
అస్తి (మన్న)	విద్యాలయః (పాడ)	గాయతి (వార్సేర్మంత)
గతవాన్ (సోత్తోర్)	గచ్ఛన్తి (దాంతేర్)	క్షేత్రం (వావుటి)
తే (వోర్)	పుస్తకం (పుస్తక్)	పరితవతీ (వాచ్కీత)
అద్య (నేన్)	సా (అద్)	భవతః, భవత్యాః (నీవ)
క్రీణంతి (ఏతాంతేర్)	సః (ఓర్)	నామ (పురల్)
క్రీడన్తి (కర్సేర్ మంతేర్)	వయం (మమట్)	కిం (బతల్)
గతవస్తః, గతవత్యః (సోత్తోం)		

ఉదా: పేకి పాట వార్సేర్మంత. - బాలికా గీతం గాయతి.

(ఆ) భవంతః కతి ఉత్సవాన్ జానంతి, ఆచరంతి? తేషాం సూచీం కుర్వంతు.

క్ర. సం.	ఉత్సవస్య నామ	మాసః
ఉదా:	ఉగాదిః	చైత్రమాసే.
1		
2		
3		

(ఇ) ఉచితం మేలయన్తు

1)	ఉగాదిః	అగ్నిపటహానాం జ్వాలనమ్
2)	సంక్రాంతిః	విగ్రహనిర్మాణమ్, అర్చనమ్.
3)	దీపావలీ	పతంగోడ్డయనమ్
4)	గణేశచతుర్థి	శమీపూజా
5)	విజయదశమీ	పంచాంగశ్రవణమ్

IV స్వీయరచనా

అధ: దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

(అ) 'ధన్యవాదః' ఇతి పదం కిమర్థమ్ ఉపయోక్తవ్యమ్? కేషు సందర్భేషు ఉపయోక్తవ్యమ్ ?

(ఆ) భవంతః విహారయాత్రాం గంతుమ్ ఇచ్ఛన్తి చేత్ కుత్ర గచ్ఛంతి? కిమర్థం గచ్ఛంతి?

(ఇ) విహారయాత్రాః కిమర్థం కరణీయాః? తేన కే లాభాః భవంతి?

V సర్జనాత్మకవ్యక్తికరణమ్

గిరిజనాః ఇవ వేషధారణం కృత్వా, కిమపి ఏకం గిరిజనసంబద్ధం గీతం జ్ఞాత్వా అభినయం కుర్వంతు.

VI ప్రశంసా

ఏకం జానపదగీతం సంకలయ్య కక్షాయాం గాయంతు.

VII భాషాంశాః

అధః దత్తాని పదాని తేషామ్ అర్థాన్ చ పఠంతు.

పురతః = ముందర	పుష్పతః = వెనుక	ఉపరి = పైన
అధః = క్రింద	వామతః = ఎడమవైపు	దక్షిణతః = కుడివైపు

ఆమ్రఫలాని = మామిడిపళ్ళు	శుకః = చిలుక	కూపీ = నీళ్ళసీసా
స్థాలికా = గిన్నె	అజః = మేకపోతు	కుక్కుటాః = కోళ్ళు
ద్విచక్రికా = సైకిల్	గౌః = ఆవు, ఎద్దు	శునకః = కుక్క
గోశాలా = పశువులపాక	సస్యక్షేత్రాణి = పొలాలు	వృద్ధః = ముసలివాడు

చిత్రం దృష్ట్వా కోవ్వకాత్ పదాని స్వీకృత్య వాక్యాని రచయంతు.

ఏకః ఆమ్రవృక్షః అస్తి. తస్య శాఖాయాః అధః భూమౌ మంచః అస్తి. మంచే ఏకః

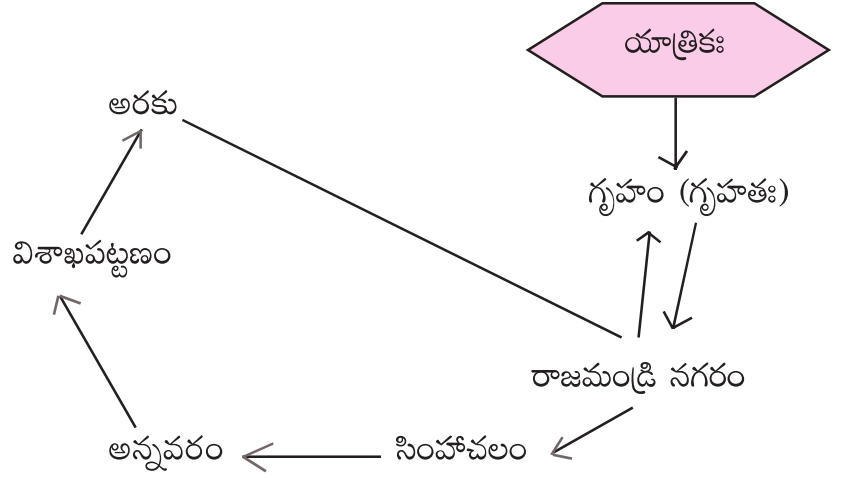
వృద్ధః అస్తి. వృద్ధస్య ఉపరి శాఖాయామ్ ఆమ్రఫలాని సంతి.

వృద్ధస్య ఉపరి శాఖాయామ్ ఏకః అపి అస్తి.

మంచస్య అధః జలకూపీ అస్తి. మంచస్య అధః ఏకః అపి అస్తి.

వృద్ధస్య పుష్పతః

(అ) ఉదాహరణనుసారం యాత్రిక: కుత: కుత్ర గచ్ఛతి ఇతి విఖింతు.

ఉదా: యాత్రిక: గృహతః 'రాజమండ్రి' నగరం గతవాన్.

పరియోజనాకార్యమ్

భవతః జనపదస్య గిరిజనానాం విషయే, తేషాం భాషాయాః, ఉత్సవనాం మేలకానాం చ విషయే, అధ్యాపకస్య / గ్రంథాలయస్య సాహాయ్యేన విషయం సంకలయంతు. కక్ష్యాయాం ప్రదర్శయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

- అ) పాఠస్య సారం వక్తుం శక్నోమి.
 ఆ) పాఠం స్పష్టతయా పఠితుం శక్నోమి.
 ఇ) పాఠస్య సారం లేఖితుం శక్నోమి.
 ఈ) స్వీయవిహారయాత్రానుభవాన్ లేఖితుం శక్నోమి.

అమ్	న
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

*** న హి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే ***

ఏకాదశః పాఠః

11. పత్రలేఖనమ్

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

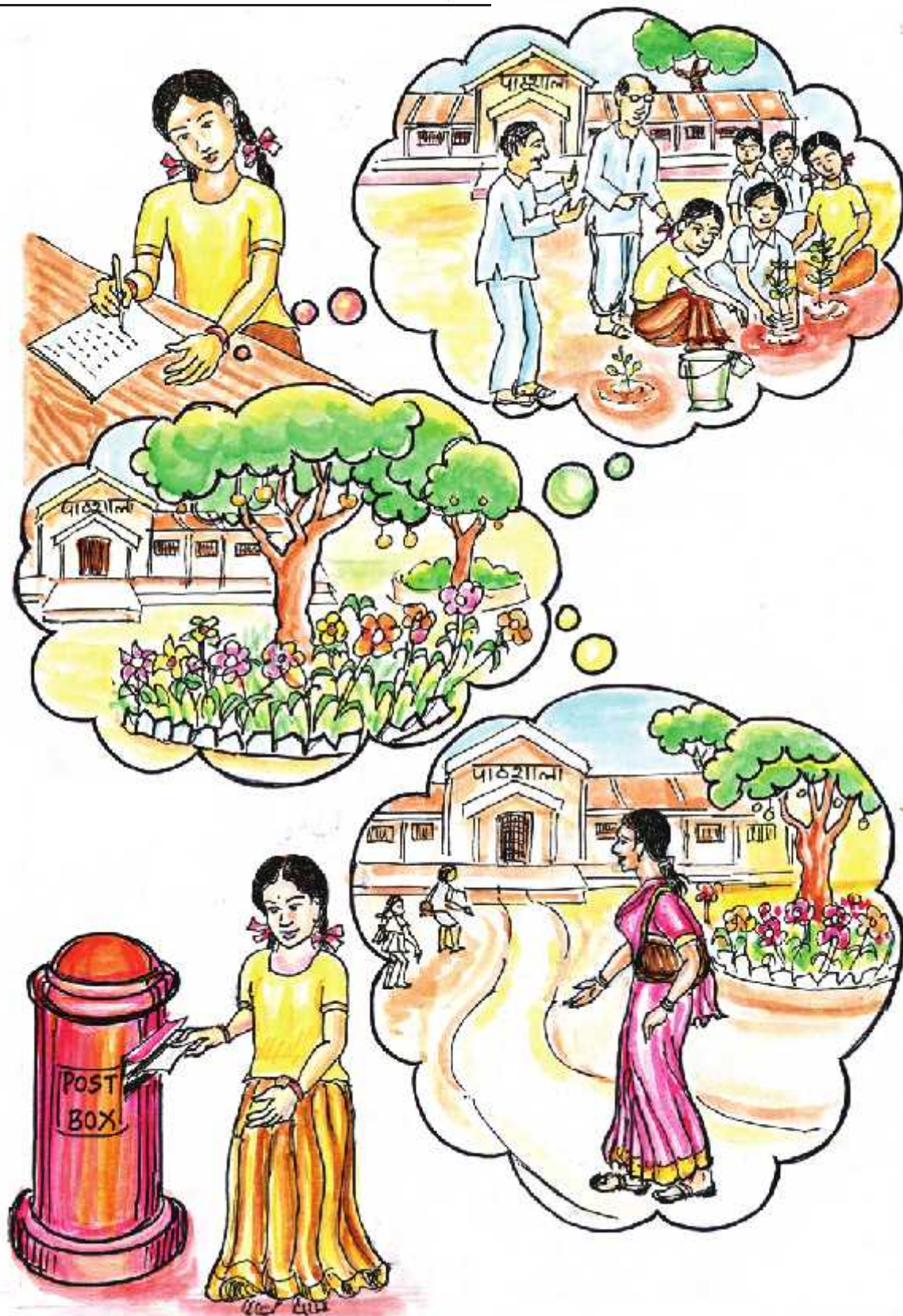
1. చిత్రే పక్షి కిం కరోతి?
2. పత్రం కిమర్థం లిఖంతి?
3. భవాన్ కదాపి పత్రం లిఖితవాన్ వా?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అర్థః రేఖాంకనం చ కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

భాగ్యనగరమ్,

05-02-2012

ప్రియలాస్యే!

అహం కుశలినీ, భవతీ కుశలినీ ఇతి అహం భావయామి. బహుకాలతః భవత్యాః సకాశాత్ పత్రం న ప్రాప్తవతీ. ప్రతిపత్రార్థమ్ అహం నిరీక్షణం కరోమి. ఇదానీం ప్రధాన విషయః కః ఇతి చేత్ హ్యః అస్మాకం విద్యాలయే పర్యావరణదినోత్సవం పురస్కృత్య కార్యక్రమః సంచాలితః. తస్మిన్ కార్యక్రమే అధ్యాపకైః సహ ఛాత్రాః సర్వేఽపి భాగం గృహీతవంతః. అధ్యాపకస్య సూచనానుసారం సర్వే ఛాత్రాః ఏకైకం పాదపం స్వీకృత్య విద్యాలయం పరితః రోపితవంతః. తేషాం పాదపానాం రక్షణం, పోషణం జలసేచనం చ అస్మాకం దాయిత్యమ్. ఏతే పాదపాః వృద్ధిం ప్రాప్య అస్మభ్యం పుష్పాణి, ఫలాని, ఛాయామ్ ప్రాణవాయుం చ యచ్ఛంతి. అహమపి వృద్ధిం ప్రాప్య అస్మిన్ ఏవ విద్యాలయే అధ్యాపికా భవిష్యామి. తదా మయా స్థాపితం పాదపం దృష్ట్వా అహమ్ అధికమ్ ఆనందమ్ అనుభవిష్యామి.

ఏషః హ్యః మమ విద్యాలయే జాతః విషయః. భవత్యాః విద్యాలయే ప్రవృత్తాన్ నూతనవిషయాన్ ఉద్దిశ్య భవతీ అవశ్యం పత్రం లేఖివ్యతీతి చింతయామి.

భవత్యాః సఖీ,

రాధా.

సంకేతః,

క. లాస్యో,

గృహ సంఖ్యా 23-23-30, శివరావు వీధీ,

సత్యనారాయణపురం, విజయవాడ,

ఆంధ్రప్రదేశ్.

ఏతాని కుర్వంతు

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

- అ) జీవనే ప్రేమ్యపత్రాణాం మహత్త్వం కిమ్?
- ఆ) వయం పత్రస్య ఉపయోగం కుత్ర కుత్ర కుర్మః?
- ఇ) భవాన్ కదాపి సమపత్రం లిఖితవాన్ వా? కస్మై లిఖితవాన్?
- ఈ) పాఠం పఠిత్వా కిం జ్ఞాతవంతః?
- ఉ) పత్రం కస్మిన్ విషయే లిఖితమ్ అస్తి?
- ఊ) పాఠశ్రవణానంతరం భవతః మనః కిం కర్తుమ్ ఇచ్ఛతి?
- ఋ) ఏతత్ పత్రం కా లిఖితవతీ? కస్మై లిఖితవతీ?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

అ) అథః దత్తాని పదాని పఠంతు. పాఠే అన్విష్య తేషాం అథః రేఖాంకనం కుర్వంతు.

1) నిరీక్షణం	2) జలసేచనం	3) పురస్కృత్య
4) పాదపం	5) దాయిత్యం	6) ఛాయాం
7) ప్రాణవాయుం	8) రోపితవంతః	9) స్వీకృత్య

ఆ) అథః దత్తే అనుచ్ఛేదే కానిచన పదాని దోషయుక్తాని. శుద్ధీకృత్య వాక్యాని పునః లిఖంతు.

ఏష హ్యః మామ విద్యులయే జాతః విషయః. భవత్యః విద్యులయే ప్రవృత్తాన్ నూతనవిషయ ఉద్దిశ్య భవతి అవశ్యాం ప్రత్యుత్తరం లేఖివ్యతితి చింతయమి.

ఇ) అథః దత్తాని భావయుక్తాని వాక్యాని పాఠే అన్విష్య తేషామ్ అథః రేఖాంకనం కుర్వంతు.

- 1) మా పాఠశాలలో పర్యావరణదినోత్సవం పురస్కరించుకొని కార్యక్రమం జరుపబడినది.
- 2) మొక్కలను తీసుకొని పాఠశాల చుట్టుపక్కల నాటాము.
- 3) నేను కూడా పెరిగి ఈ పాఠశాలలోనే అధ్యాపకురాలిని అవుతాను.

ఈ) పాఠం పఠిత్వా అథః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

- 1) విద్యులయే కిమర్థం కార్యక్రమః సంచాలితః?
- 2) ఛాత్రాణాం దాయిత్యం కిమ్ అస్తి?
- 3) పాదపాః వృద్ధిం ప్రాప్య కిం యచ్ఛంతి?
- 4) రాధా కిం భవితుమిచ్ఛతి?
- 5) రాధా కదా ఆనందం ప్రాప్నోతి?

1. ప్రదీపః ప్రధానాధ్యాపకాయ విరామపత్రం లిఖతి. పత్రం పఠంతు.

తిరుపతి,

దినాంకః 17-10-2013

సవిధే,

ప్రధానాధ్యాపకః,

శ్రీ వేంకటేశ్వరప్రాచ్యపాఠశాలా,

తిరుపతిః.

మహోదయ!

మన నామ ప్రదీపః. అహమ్ అస్యాం పాఠశాలాయాం పంచమకక్షాయాం పఠామి. పఠశ్చ మమ భగిన్యాః వివాహాః భవిష్యతి. వివాహకార్యేషు అహమ్ అపి సాహాయ్యం కర్తుమిచ్ఛామి.

అతః అహమ్ అస్య మాసస్య 19, 20, 21, దినాంకేషు పాఠశాలాయామ్ ఉపస్థాతుం న శక్నోమి. అతః కృపయా మహ్యం దినత్రయం విరామం దదాతు ఇతి సవినయం ప్రార్థయామి.

ధన్యవాదః,

భవతాం విధేయః ఛాత్రః,

ప్రదీపః,

క్రమసంఖ్యా-35,

పంచమకక్ష్యా.

ఉపరిదత్తం పత్రమ్ ఆధారీకృత్య అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

- అ) పత్రం కః లిఖితవాన్?
- ఆ) కుతః లిఖితవాన్?
- ఇ) కస్మిన్ దినాంకే పత్రం లిఖితవాన్?
- ఈ) కస్మై లిఖితవాన్?
- ఉ) పత్రే అధ్యాపకం కిం సంబోధితవాన్?
- ఊ) భగిన్యాః వివాహాః కదా అస్తి?
- ఋ) కతి దినాని విరామం పృష్టవాన్?

III స్వీయరచనా

అధ: దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

- (అ) పర్యావరణపరిరక్షణాయ భవాన్ కిం కర్తుం శక్నోతి.
 (ఆ) స్వాతంత్ర్యదినోత్సవకార్యక్రమే భవతః విద్యాలయే కిం కిం కృతవంతః ఇతి మిత్రాయ పత్రం లిఖంతు.
 (ఇ) వృక్షభ్యః కే లాభాః సంతి? భవంతః వృక్షాన్ కథం రక్షంతి?

IV పదజాలాభివృద్ధి: - భాషాక్రీడా:

అ) అధ: మంజూషాయాం దత్తాని పదాని ఉపయుజ్య రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

ఆనందేన	ఇతి	మిత్ర!	నమస్కారాన్
కుశలీ	వయం	అన్యత్ర	విజయవాడానగరమ్

తిరుపతి,

దినాంకః

ప్రియమిత్ర !

అహం కుశలీ. భవాన్ వా. అహం గ్రీష్మకాల విరామేషు ఆగమిష్యామి. తత్ర మిలిత్వా మందిరాణాం దర్శనం కుర్మః. కాలయాపనం కుర్మః. భవాన్ విరామదినేషు మా గచ్ఛతు. పత్రస్య ప్రాప్తేః అనంతరం ప్రత్యుత్తరం దదాతు. మాతః కృతే పితుః కృతే చ వదతు.

భవదీయః,

.....

సంకేతః,

.....

.....

.....

(ఆ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు కిం సమీచీనం, కిమ్ అసమీచీనమితి (✓, x) ఇతి చిహ్నభ్యాం సూచయంతు.

ఉదా: అద్య విద్యాలయే పర్యావరణదినోత్సవం పురస్కృత్య కార్యక్రమః సంచాలితః. (x)

- 1) ఏకైకం పాదపం స్వీకృత్య విద్యాలయస్య బహిః రోపితవంతః. ()
- 2) పాదపానాం రక్షణం, పోషణం జలసేచనం చ అస్మాకం దాయిత్యమ్. ()
- 3) ప్రతిపత్రార్థమ్ అహం నిరీక్షణం న కరోమి. ()
- 4) పాదపాః వృద్ధిం ప్రాప్య ప్రాణవాయుం యచ్ఛంతి. ()
- 5) కార్యక్రమే అధ్యాపకైః సహ ఛాత్రాః సర్వేఽపి భాగం గృహీతవంతః. ()

V సర్జనాత్మకవ్యక్తికరణమ్

అ) భవతః / భవత్యాః పాఠశాలామ్ ఉద్దిశ్య మిత్రం ప్రతి పత్రం లిఖంతు.

ఆ) రాధా భవత్యాః కృతే ఏవ పత్రం లిఖతవతీ ఇతి చింతయిత్వా తస్యాః కృతే ప్రత్యుత్తరం లిఖిత్వా ప్రదర్శయతు.

ఇ) వార్తాప్రసారణాయ కే కే మార్గాః (ఉపాయాః) సంతీతి అంశమ్ ఆధారీకృత్య నిబంధం లిఖంతు.

VI ప్రశంసా

పారే వృక్షాణాం కేచన లాభాః ఉక్తాః. ఇతోఽపి వృక్షేభ్యః కే కే లాభాః సంతీతి వదంతు.

VII భాషాంశాః

అ) జీవనే ప్రేష్యపత్రాణామ్ (లేఖలయొక్క) ఆవశ్యకతాం సర్వే జానంతి. ప్రతిదినం వయం ప్రేష్యపత్రస్య ఆవశ్యకతామ్ అనుభవామః. కుటుంబజనానాం కుశలవార్తాః జ్ఞాతుం, వివాహాదికస్య ఆహ్వానేషు, ఆధికారికవ్యవహారేషు శుభకామనానాం ప్రేషణాయ, ఏవం వివిధేషు అవసరేషు వయం ప్రేష్యపత్రస్య ఉపయోగం కుర్మః. కార్యాలయేషు వివిధాని ప్రయోజనాని ఉద్దిశ్యాపి పత్రాణి లిఖామః.

పత్రలేఖనే ఏతే అంశాః భవంతి.

శుభచిహ్నమ్	గ్రామః	దినాంకః
శీర్షికా	సంబోధనమ్	కుశలప్రశ్నాః
విషయః	సమాప్తిః	హస్తాక్షరమ్

పత్రసంకేతః (పత్రస్వీకర్తుః పత్రప్రేషయితుః చ)

(ఆ) అధః కానిచన పదాని దత్తాని. తేషాం సాహాయ్యేన పత్రేషు కథం సంబోధనం కరణీయమ్ ఇతి జానంతు.

పితరమ్ ఉద్దిశ్య		పూజ్య జనక!
పితామహమ్ ఉద్దిశ్య		పూజ్య పితామహ!
మాతరమ్ ఉద్దిశ్య		పూజ్య జనని!
పితామహీమ్ ఉద్దిశ్య		పూజ్య పితామహి!
సోదరమ్ ఉద్దిశ్య		ప్రియ అగ్రజ / ప్రియ అనుజ
సోదరీమ్ ఉద్దిశ్య		ప్రియే అగ్రజే! / ప్రియే అనుజే!
మిత్రమ్ ఉద్దిశ్య		ప్రియమిత్ర / ప్రియసఖే
అధ్యాపకమ్ ఉద్దిశ్య		మహోదయ / శ్రీమన్
అధికారిణమ్ ఉద్దిశ్య		ఆర్య / మహోదయ / శ్రీమన్

(ఇ) ఏతాని వాక్యాని పఠంతు.

సామాన్యవాక్యమ్	విరుద్ధార్థకవాక్యమ్
పుస్తకమ్ అత్ర అస్తి.	పుస్తకం అత్ర నాస్తి.
అత్ర లేఖనీ అస్తి.	అత్ర లేఖనీ నాస్తి.
ఘంటా దేవాలయే అస్తి.	ఘంటా దేవాలయే నాస్తి.
కుక్కురాః తత్ర సంతి.	కుక్కురాః తత్ర న సంతి.

‘అస్తి’ ఇతి పదస్య విరుద్ధార్థం సూచయితుమ్ ‘అస్తి’ పదేన సహ ‘న’ కారః ఉపయుజ్యతే. తదా తత్ సామాన్యవాక్యస్య “విరుద్ధార్థకవాక్యం” భవతి. సర్వేషాం క్రియాపదానాం సాకం ‘న’ ఉపయుజ్య విరుద్ధార్థకవాక్యాని లేఖితుం శక్నుమః.

(ఈ) ఉపరితనవాక్యానామ్ ఆధారేణ విరుద్ధార్థక, సామాన్యవాక్యాని లిఖింతు.

- 1) ఘటే జలమ్ అస్తి
- 2) సూర్యతే పుస్తకాని సంతి.
- 3) పుస్తకే బహూని చిత్రాణి సంతి.
- 4) విద్యాలయే వృక్షాః న సంతి.
- 5) మమ మనసి చింతా అస్తి
- 6) దుగ్ధమ్ ఉత్తమమ్ అస్తి.
- 7) గీతం మధురం న భవతి .
- 8) చిత్రమ్ ఆహ్లాదకరం భవతి.

ఏవమేవ పూర్వతనేషు పాఠేషు కానిచన సామాన్యవాక్యాని లిఖిత్వా తేషాం విరుద్ధార్థకాని వాక్యాని లిఖింతు.

(ఉ) ఏతత్ సంభాషణం పఠంతు. రేఖాంకితపదాని అవగచ్ఛంతు.

రమేశః - భవత్యాః గృహస్య సమీపే ఉద్యానవనమ్ అస్తి కిమ్?

రుచిరా - రమేశ ! మమ గృహస్య సమీపే ఉద్యానవనం న అస్తి.

కింతు క్రీడాంగణమ్ అస్తి. ఆపణం చ వర్తతే.

రమేశః - మమ గృహస్య సమీపే గ్రంథాలయః అస్తి. భవత్యాః గృహస్య సమీపే గ్రంథాలయః అస్తి కిమ్?

రుచిరా - గ్రంథాలయః అస్తి. కింతు తస్మిన్ పుస్తకాని న సంతి.

కేవలమ్ ఆసన్దాః సంతి. కర్మకారిణః చ వర్తంతే.

రమేశః - మమ గృహస్య సమీపే గ్రంథాలయః వర్తతే. పుస్తకాన్యపి సంతి. అగత్య పఠతు. సాయంకాలే భవతీ కిం కరోతి సఖి !

రుచిరా - అహం సాయంకాలే కేవలం క్రీడామి. గృహకార్యం న కరోమి.

రమేశః - అహం సాయంకాలే ఏవ కంచిత్ కాలం క్రీడామి. గృహకార్యం చ కరోమి.

(ఊ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు 'స', 'చ' ఇతి అవ్యయద్వయేన రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

- 1) మానవాః భూమౌ నివసన్తి. జంతవః.....భూమౌ నివసంతి.
కింతు మత్స్యాః భూమౌ నివసంతి.
- 2) రామః లక్ష్మణః సీతా వనం గతవంతః.
భరతః వనం గతవాన్.
- 3) ప్రద్యోతనః ప్రత్యహం మాతరం నమస్కరోతి. పితరం
నమస్కరోతి. మిత్రం..... నమస్కరోతి. శత్రుం
నమస్కరోతి.
- 4) కమలాయాః గృహే పుష్పవనం వర్తతే. తస్మిన్ పుష్పవనే
మందారపుష్పాణి వర్తంతే. కుందపుష్పాణి వర్తంతే.
కమలాని తు వర్తంతే.
- 5) సింహః మాంసాహరీ. వ్యాఘ్రః మాంసాహరీ.
కిం తు హరిణః మాంసాహరీ.

పరియోజనాకార్యమ్

1. వివిధదినోత్సవానాం నామాని తేషాం దినాంకాన్ చ పట్టికారూపేణ లిఖంతు. ప్రదర్శయంతు.

యథా	క్ర.సం.	దినోత్సవస్య నామ	తిథిః / దినాంకః
	1.	సంస్కృతదినోత్సవః	శ్రావణపూర్ణిమా
	2.	బాలదినోత్సవః	నవంబర్ 14

స్వీయమూల్యాంకనమ్

అ) పాఠస్య సారం వక్తుం శక్నోమి.

ఆ) పత్రేషు కథం సంబోధనం కరణీయమ్ ఇతి వక్తుం శక్నోమి.

ఇ) అహం స్వయం పత్రం లేఖితం శక్నోమి.

ఈ) వృక్షస్య ఉపయోగాన్ లేఖితం శక్నోమి.

అమ్	న
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

గుణాః పూజాస్థానం గుణిషు న చ లింగం న చ వయః

ద్వాదశః పాఠః

12. దీక్షా

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

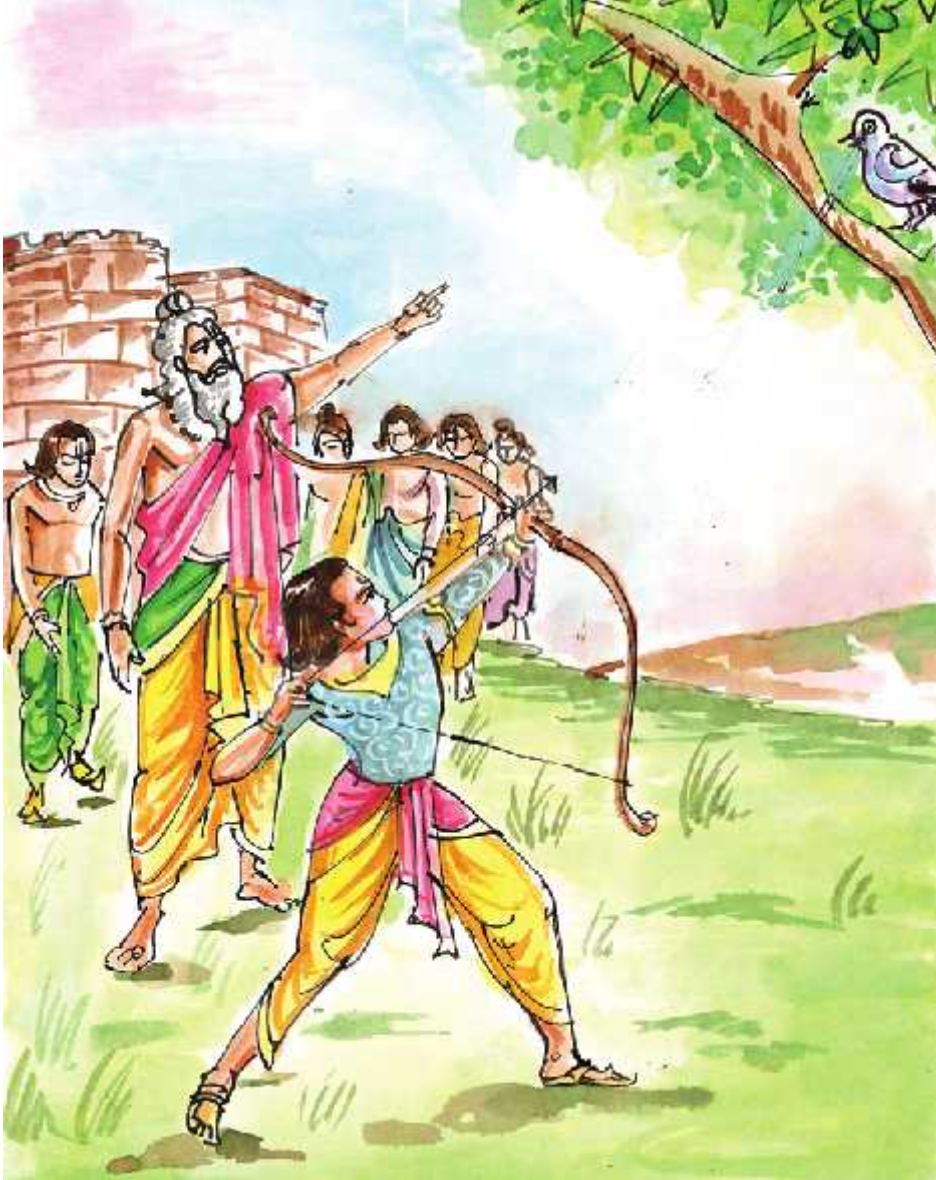
1. చిత్రే కిమ్ అస్తి?
2. సైనికాః కిం కుర్వంతి.
3. లక్ష్మచ్చేదనార్థం కిమ్ ఆవశ్యకమ్?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కరినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కరినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అంతే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

ఏకదా కౌరవాణాం పాండవానాం చ గురుః ద్రోణాచార్యః తేషాం బాణాభ్యాసకౌశలం జ్ఞాతుమ్ ఏకాం పరీక్షాం కృతవాన్. ద్రోణః తాన్ అవదత్. “భవంతః సర్వే ధనూంషి స్వీకృత్య వృక్షే స్థితాం పక్షిపుత్తలికాం ప్రహర్తుం సిద్ధాః భవంతు. యదా అహమ్ ఆజ్ఞాపయిష్యామి తదా తస్య శిరః ఛిందంతు” ఇతి. తతః ద్రోణః ప్రథమం దుర్యోధనమ్ ఉద్దిశ్య ఏవమవదత్. “దుర్యోధన! భవాన్ ధనుషి బాణసంధానం కరోతు. మమాజ్ఞానుసారం బాణప్రయోగం కరోతు” ఇతి. దుర్యోధనః ధనుః స్వీకృత్య సిద్ధః జాతః. తదా ద్రోణః దుర్యోధనమ్ అపృచ్ఛత్. “భవాన్ తత్ర కిం పశ్యతి?”

ఇతి. తదా దుర్యోధనః “వృక్షం, వృక్షస్య సమీపే స్థితాన్ మమ భ్రాతృన్ చ పశ్యామి” ఇతి ఉక్తవాన్.

ద్రోణః అప్రసన్నః భూత్వా “అస్తు భవాన్! ధనుః అత్ర సంస్థాప్య ఇతః గచ్ఛతు.” ఇతి అవదత్. ఏవమేవ సః సర్వాన్ కౌరవాన్ పాండవాన్ అపి పృష్టవాన్. సర్వేఽపి దుర్యోధనః ఇవ సమాధానం దత్తవంతః.

అంతే ద్రోణాచార్యః అర్జునం పృష్టవాన్. తదా అర్జునః ఏవమవదత్. “అహం కేవలం పక్షిణః పుత్తలికామేవ పశ్యామి.

న అన్యత్” ఇతి ఉక్తవాన్. తదా ద్రోణః అర్జునమ్ ఏవమ్ అపృచ్ఛత్. “భవాన్ పక్షిపుత్తలికాం పశ్యతి చేత్ తస్యాః అంగాని కథం సంతి?” ఇతి. తదా అర్జునః “అహం కేవలం తస్యాః శిరః పశ్యామి.” తదా ప్రసన్నః ద్రోణః ఆనందేన “బాణం ముంచతు” ఇతి ఆజ్ఞాపయత్. సమనంతరమేవ అర్జునః బాణం క్షిప్తవాన్. రుచిత్యేవ బాణేన పక్షిపుత్తలికాయాః శిరః చిన్నం భూత్వా భూమౌ అపతత్.

ఏకాగ్రతా నామ ఏవం భవేత్. ఏతాదృశ్యా దీక్షయా, ఏకాగ్రతయా అర్జునః ధను-ర్విద్యామ్ అభ్యస్య సర్వశ్రేష్ఠ-ధనుర్ధారి అభవత్.

ఏతాని కుర్వంతు

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

- (అ) కథాశ్రవణేన కిమ్ అవగతవంతః?
- (ఆ) కథాయాం ముఖ్యాంశః కః?
- (ఇ) ద్రోణాచార్యః కిమర్థం తాన్ సర్వాన్ పరీక్షితవాన్?
- (ఈ) అర్జునః లక్ష్మచ్ఛేదం కృతవాన్ ఖలు! ఏతస్మిన్ విషయే అర్జునస్య ఏకాగ్రతా కీదృశీ ఇతి వదంతు.
- (ఉ) అర్జునస్య స్థానే భవాన్ అస్తి చేత్ కిం వదతి?
- (ఊ) లక్ష్మసాధనార్థం కాని కాని ఆవశ్యకాని భవంతి?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

- (అ) అధః దత్తాని పదాని పాఠే కుత్ర సంతీతి అన్విష్య, తేషామ్ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.

1) స్వీకృత్య	2) ధనూంషి	3) ప్రహర్తుం
4) మమాజ్ఞానుసారం	5) పక్షిపుత్తలికాం	6) ముంచతు
7) భిన్నం	8) ధనుర్ధారీ	

- (ఆ) అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు. తాని వాక్యాని కః కం ప్రతి ఉక్తవాన్ ఇతి లిఖంతు.

ఉదా: వృక్షం, వృక్షస్య సమీపే స్థితాన్ మమ భ్రాతృన్ చ ప్రహర్తుం సిద్ధాః భవంతు.

దుర్యోధనః ద్రోణమ్ ఉక్తవాన్

- 1) వృక్షే స్థితాం పక్షిపుత్తలికాం ప్రహర్తుం సిద్ధాః భవంతు.

.....

- 2) ధనుః అత్ర సంస్థాప్య భవాన్ ఇతః గచ్ఛతు.

.....

- 3) అహం కేవలం పక్షిపుత్తలికామేవ పశ్యామి.

.....

- 4) తస్యాః అంగాని కథం సంతి?

.....

- ఉ) సానందం బాణం ముంచతు.

.....

(ఇ) పాఠం పఠిత్వా అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

- 1) జీవనే కిమపి సాధనీయం చేత్ కా ఆవశ్యకీ?
- 2) ద్రోణాచార్యః కిం జ్ఞాతుం పరీక్షాం కృతవాన్?
- 3) ద్రోణః దుర్యోధనముద్దిశ్య కిమవదత్?
- 4) దుర్యోధనః ద్రోణాచార్యం ప్రతి కిముక్తవాన్?
- 5) అర్జునః ద్రోణం ప్రతి కిముక్తవాన్?
- 6) ద్రోణః అర్జునం కిమ్ ఆజ్ఞాపయత్?

III స్వీయరచనా

అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

- అ) విద్యార్థినాం కృతే ఏకాగ్రతాయాః ఆవశ్యకతా కా?
- ఆ) కే కే జనాః ఏకాగ్రతయా కిం కిం కుర్వంతీతి వదంతు.
- ఇ) భవాన్ కేషు విషయేషు ఏకాగ్రతాం దర్శయతి? కిం సాధయితుమ్ ఇచ్ఛతి?
- ఈ) ఏకాగ్రతావర్ధనాయ కాని కాని ఆవశ్యకాని భవంతి?

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

IV పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

(అ) అధః మంజూషాయాం కానిచన పర్యాయపదాని దత్తాని. తాని కస్య పదస్య పర్యాయపదాని ఇతి జ్ఞాత్వా విభజంతు.

ఫల్గుణః	ఖగః	గురుః	అంతేవాసీ	విహంగమః	గీష్పతిః
భరతర్షభః	శిష్యః	శిక్షకః	విహంగః	కిరీటీ	విద్యార్థి

	ఆచార్యః	పక్షి	అర్జునః	ఛాత్రః
1)				
2)				
3)				

(అ) కక్ష్యాయాం సర్వే ఛాత్రాః వృత్తాకారేణ ఉపవిశంతు. ఏకైకః మహాభారతే విద్యమానానాం పాత్రాణాం నామాని వదతు. ఏకస్య వృత్తస్య అనంతరం యః తాని పాత్రనామాని పునః తేనైవ క్రమేణ ప్రప్రథమం వదతి సః “దీక్షాపరః అర్జునః” ఇతి బిరుదాంకితః భవతి.

(ఇ) అథః దత్తేషు రిక్తస్థానేషు దత్తస్య పదస్య అన్నిమమ్ అక్షరమ్ ఉపయుజ్య నూతనపదాని లిఖంతు.

ఉదా:	ధర్మరాజః	జలదః	దయానిధిః	ధార్మికః
క.....				
.....				
.....				

(ఈ) అథః దత్తేషు రేఖాంకితానాం పదానామ్ అర్థాన్ జానంతు.
తేషామ్ అర్థానామ్ ఆధారేణ నూతనవాక్యాని రచయంతు.

- 1) సర్వే ధనూంషి స్వీకృత్య సిద్ధాః అభవన్.
.....
- 2) సుధాంశుః మహత్యా ఏకాగ్రతయా ధ్యానం కృతవాన్.
.....
- 3) ఏకలవ్యః సర్వాం ధనుర్విద్యామ్ అభ్యస్య కీర్తిం ప్రాప్తవాన్.
.....
- 4) సర్వస్య గాత్రస్య శిరః ప్రధానమ్.
.....

V సర్జనాత్మకవ్యక్తికరణమ్

చిత్రం దృష్ట్వా చత్వారి వాక్యాని లిఖంతు.

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

VI ప్రశంసా

- (అ) భవాన్ పాఠ్యవిషయేషు కస్మిన్ విషయే ఏకాగ్రతాం ప్రదర్శయతి? తయా కిం ప్రాప్నోతి?
- (ఆ) భవతాం పాఠశాలాయామ్ ఏకాగ్రతాం ప్రదర్శితవతః ఛాత్రాన్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

VII భాషాంశాః

- (అ) అధః దత్తాని పదాని పదానాం విచ్ఛేదం చ పశ్యంతు, అవగచ్ఛంతు.

దేవ + ఆలయః = దేవాలయః

కవి + ఇంద్రః = కవీంద్రః

గురు + ఉత్తమః = గురుత్తమః

ఉపరితనఉదాహరణేషు దేవ, కవి, గురు ఇతి పదాని పూర్వపదాని ఇత్యుచ్యంతే. ఆలయః, ఇంద్రః ఉత్తమః ఇతి పదాని ఉత్తరపదాని ఇత్యుచ్యంతే. ఉపరితనేషు ఉదాహరణేషు పూర్వపదానామ్ అంతే స్థితాః స్వరాః కే ఇతి పశ్యంతు.

దేవ - అస్మిన్ పదే 'వ' అక్షరే 'అ' కార స్వరః అస్తి.

కవి - అస్మిన్ పదే 'వి' అక్షరే 'ఇ' కార స్వరః అస్తి.

గురు - అస్మిన్ పదే 'రు' అక్షరే 'ఉ' కార స్వరః అస్తి.

ఉత్తరపదానాం పూర్వస్మిన్ క్రమశః ఆ, ఇ, ఉ స్వరాః సన్తి.

ఉపరితనపదాని విభజ్య లిఖంతి చేత్ తేషాం రూపాణి ఏవం భవంతి.

దేవ + ఆలయః (అ + ఆ)

1 2 1 2

కవి + ఇంద్రః (ఇ + ఇ)

1 2 1 2

గురు + ఉత్తమః (ఉ + ఉ)

1 2 1 2

(ఆ) అధః దత్తేషు పదేషు పూర్వోత్తరపదేషు స్థితాన్ స్వరాన్ ఉపరితనానామ్ ఉదాహరణానామ్ అనుసారం సూచయంతు.

ఉదాఃరామ	+	అలయః	(	అ	+	ఆ	)
పరమ	+	ఆకాశః	(		+		)
కవి	+	ఈశ్వరః	(		+		)
వధూ	+	ఊహః	(		+		)
మూషిక	+	ఉత్తమః	(		+		)
అజ్ఞా	+	అనుసారమ్	(		+		)
ద్రోణ	+	ఆచార్యః	(		+		)
అతి	+	అంతమ్	(		+		)
ఏక	+	ఏకః	(		+		)
గణ	+	ఈశః	(		+		)
ప్రతి	+	ఉపకారః	(		+		)
పరమ	+	ఔషధమ్	(		+		)
అణు	+	అస్త్రమ్	(		+		)

పరియోజనాకార్యమ్

అ) ఏకాగ్రతాయాః సంబద్ధాని నాటకాని అథవా కథాః సంకలయ్య విలిఖ్య ప్రదర్శయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

అ) పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః వక్తుం శక్నోమి.

ఆ) పాఠస్థాని నూతనపదాని ఉపయుజ్య స్వీయవాక్యాని లేఖితం శక్నోమి.

ఇ) ఏకాగ్రతాయాః ఆవశ్యకతామ్ అధిక్రమ్య స్వీయవాక్యైః లేఖితం శక్నోమి.

అమ్	న
☐	☐
☐	☐
☐	☐

అ అ ఉదారచరితానాం తు వసుదైవ కుటుంబకమ్ ఋ ఋ

పఠంతు - నందంతు

కారణం కిమ్?

పూర్వం కశ్చన సజ్జనః ఆసీత్. సః కదాపి కన్యాపి అహితం న కరోతి స్మ. సర్వదా పరహితమ్ ఏవ చింతయతి స్మ. అతః సాత్త్వికజీవనబలాత్ తేన విశిష్టా శక్తిః ప్రాప్తా ఆసీత్. దేహరహితాన్ అపి దేవతాపిశాచాదీన్ ద్రష్టుం తస్య సామర్థ్యమ్ ఆసీత్.

కదాచిత్ సః కార్యనిమిత్తమ్ అన్యగ్రామం గచ్ఛన్ ఆసీత్. తదా మార్గే తేన కాచిత్ క్షుద్రదేవతా దృష్టా. తస్యాః దర్శనాత్ ఏవ సః సాత్త్వికః జ్ఞాతవాన్ యత్ ఏషా సాంక్రమికరోగస్య అధిదేవతా ఇతి.

తదా సా దేవతా ఉక్తవతీ - “అహం సాంక్రమికరోగస్య అధిదేవతా. పార్వస్థగ్రామం ప్రతి గచ్ఛంతీ అస్మి” ఇతి. సాంక్రమికరోగాధిదేవతా యం గ్రామం ప్రవిశతి తస్మిన్ గ్రామే మహతీ జీవహానిః భవిష్యతి ఇతి జానాతి స్మ సః సాత్త్వికః. కిం తు తస్యాః దేవతాయాః గమనం నివారయతుం తస్య సామర్థ్యం న ఆసీత్. అతః సః గ్రామస్య హానిం జానన్ అపి తాం నివారయతుమ్ అశక్నువన్ మౌనేన అగ్రే గతవాన్.

సాంక్రమికదేవతా గ్రామం ప్రవిష్టవతీ. సర్వత్ర

సాంక్రమికరోగః ప్రసృతః. రోగగ్రస్తాః బహవః మరణం

ప్రాప్తవంతః. రోగః పార్వగ్రామేషు న ప్రసరేత్

ఇత్యతః సః సమీపస్థేషు గ్రామేషు

రోగప్రతిబంధకోపాయాన్ కృతవాన్. కదాచిత్

ఏతాదృశం కార్యం సమాప్య స్వగ్రామం ప్రతిగచ్ఛన్

ఆసీత్ సః.

తావతా గ్రామాత్ నిర్గతా సాంక్రమిక

రోగాధిదేవతా తస్య అభిముఖమ్ ఆగతా. తాం పృష్టవాన్

సాత్త్వికః - “తృప్తా ఖలు భవతీ? భవత్యాః కార్యం సమాప్తం ఖలు?” ఇతి.

తదా సా దేవతా శాంతస్వరేణ ఉక్తవతీ - “వత్స! అలం కోపేన. వయం సర్వే విధినియమాధీనాః ఖలు!” అహం కుత్రాపి స్వయం న ప్రవిశామి. యత్ర జనాః స్వచ్ఛతాం న రక్షంతి తత్రైవ మమ ప్రవేశః. జనాః ఏవ అస్వచ్ఛతాదిభిః మాం స్వాగతీకుర్వంతి” ఇతి.

తదస్తు ! ఏతస్మిన్ గ్రామే కతి జనాన్ యమసదనం ప్రేషితవతీ భవతీ? ఇతి పృష్టవాన్ సాత్త్వికః.

చత్వారింశత్ జనాన్ ఇతి ఉత్తరం దత్తవతీ దేవతా. ఏతత్ శ్రుతవతః సాత్త్వికస్య మహాన్ కోపః ఆగతః “కిమ్ ఏతత్ అసత్యకథనం భవత్యాః? గ్రామే శతాధికాః జనాః మృతాః ?”

తదా సా క్షుద్రదేవతా మందహాసపూర్వకమ్ ఉక్తవతీ - “శతాధికాః జనాః మృతాః ఇతి తు సత్యమ్ ఏవ. కింతు మమ కారణతః, తన్నామ రోగకారణతః చత్వారింశత్ జనాః మృతాః ఇత్యపి సత్యమ్ ఏవ. రోగకారణతః తావంతః ఏవ మృతాః. అన్యే సర్వే రోగభీతికారణతః మృతాః. మయా అసత్యం కిమపి న ఉక్తమ్” ఇతి.

శేబ్దాః

1. అకారాస్త్రః పుంలింగః దేవశబ్దః - దేవుడు

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	దేవః	దేవా	దేవాః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే దేవ	హే దేవా	హే దేవాః
ద్వితీయా విభక్తిః	దేవమ్	దేవా	దేవాన్
తృతీయా విభక్తిః	దేవేన	దేవాభ్యామ్	దేవైః
చతుర్థీ విభక్తిః	దేవాయ	దేవాభ్యామ్	దేవేభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	దేవాత్	దేవాభ్యామ్	దేవేభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	దేవస్య	దేవయోః	దేవానామ్
సప్తమీ విభక్తిః	దేవే	దేవయోః	దేవేషు

ఏవః బాలః, రామః, గోవిందః, పాఠః, మార్గః ఇత్యాదయః

2. ఇకారాస్త్రః పుంలింగః కవిశబ్దః - కవి, రచయిత

	కవిః	కవీ	కవయః
ప్రథమా విభక్తిః	కవిః	కవీ	కవయః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే కవే	హే కవీ	హే కవయః
ద్వితీయా విభక్తిః	కవిమ్	కవీ	కవీన్
తృతీయా విభక్తిః	కవినా	కవిభ్యామ్	కవిభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	కవయే	కవిభ్యామ్	కవిభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	కవేః	కవిభ్యామ్	కవిభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	కవేః	కవ్యోః	కవీనామ్
సప్తమీ విభక్తిః	కవా	కవ్యోః	కవిషు

ఏవం రవిః, కపిః, విధిః ఇత్యాదయః

3. ఉకారాస్త్రః పుంలింగః భానుశబ్దః - సూర్యుడు

	భానుః	భానూ	భానవః
ప్రథమా విభక్తిః	భానుః	భానూ	భానవః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే భానో	హే భానూ	హే భానవః
ద్వితీయా విభక్తిః	భానుమ్	భానూ	భానూన్
తృతీయా విభక్తిః	భానునా	భానుభ్యామ్	భానుభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	భానవే	భానుభ్యామ్	భానుభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	భానోః	భానుభ్యామ్	భానుభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	భానోః	భాన్వోః	భానూనామ్
సప్తమీ విభక్తిః	భానౌ	భాన్వోః	భానుషు

ఏవం గురుః, విధుః, విష్ణుః, శంభుః, వాయుః ఇత్యాదయః

4. ఋకారాస్త: పుంలింగ: ధాత్యశబ్ద: - బ్రహ్మ

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తి:	ధాతా	ధాతారౌ	ధాతారః
సంబోధనప్రథమా విభక్తి:	హే ధాతః	హే ధాతారౌ	హే ధాతారః
ద్వితీయా విభక్తి:	ధాతారమ్	ధాతారౌ	ధాతౄన్
తృతీయా విభక్తి:	ధాత్రా	ధాతృభ్యామ్	ధాతృభిః
చతుర్థి విభక్తి:	ధాత్రే	ధాతృభ్యామ్	ధాతృభ్యః
పంచమీ విభక్తి:	ధాతుః	ధాతృభ్యామ్	ధాతృభ్యః
షష్ఠీ విభక్తి	ధాతుః	ధాత్రోః	ధాతృణామ్
సప్తమీ విభక్తి	ధాతరి	ధాత్రోః	ధాతృషు

ఏవం నస్తా - ఉద్గాతా - కర్తా ఇత్యాదయః

5. ఓకారాస్త: పుంలింగ: గోశబ్ద: - ఎద్దు

ప్రథమా విభక్తి:	గౌః	గావౌ	గావః
సంబోధన ప్రథమా విభక్తి:	హే గౌః	హే గావౌ	హే గావః
ద్వితీయా విభక్తి:	గామ్	గావౌ	గాః
తృతీయా విభక్తి:	గవా	గోభ్యామ్	గోభిః
చతుర్థి విభక్తి:	గవే	గోభ్యామ్	గోభ్యః
పంచమీ విభక్తి:	గోః	గోభ్యామ్	గోభ్యః
షష్ఠీ విభక్తి	గోః	గవోః	గవామ్
సప్తమీ విభక్తి	గవి	గవోః	గోషు

ఏవం సుద్యౌః - స్మృత్యౌః ఇత్యాదయః

6. అకారాస్త: నపుంసకలింగ: పుస్తకశబ్ద: - పుస్తకము

ప్రథమా విభక్తి:	పుస్తకమ్	పుస్తకే	పుస్తకాని
సంబోధనప్రథమా విభక్తి:	హే పుస్తక	హే పుస్తకే	హే పుస్తకాని
ద్వితీయా విభక్తి:	పుస్తకమ్	పుస్తకే	పుస్తకాని
తృతీయా విభక్తి:	పుస్తకేన	పుస్తకాభ్యామ్	పుస్తకైః
చతుర్థి విభక్తి:	పుస్తకాయ	పుస్తకాభ్యామ్	పుస్తకేభ్యః
పంచమీ విభక్తి:	పుస్తకాత్	పుస్తకాభ్యామ్	పుస్తకేభ్యః
షష్ఠీ విభక్తి:	పుస్తకస్య	పుస్తకయోః	పుస్తకానామ్
సప్తమీ విభక్తి:	పుస్తకే	పుస్తకయోః	పుస్తకేషు

ఏవం జ్ఞానమ్, వనమ్, ఫలమ్, జలమ్ ఇత్యాదయః

7. ఉకారాంతః నపుంసకలింగః మధుశబ్దః - తేనె

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	మధు	మధునీ	మధూని
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే మధు	హే మధునీ	హే మధూని
ద్వితీయా విభక్తిః	మధు	మధునీ	మధూని
తృతీయా విభక్తిః	మధునా	మధుభ్యామ్	మధుభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	మధునే	మధుభ్యామ్	మధుభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	మధునః	మధుభ్యామ్	మధుభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	మధునః	మధునోః	మధూనామ్
సప్తమీ విభక్తిః	మధుని	మధునోః	మధుషు

ఏవం అమ్బు - శ్మశ్రు ఇత్యాదయః

8. ఆకారాంతః స్త్రీలింగః ఉమాశబ్దః - పార్వతీ

ప్రథమా విభక్తిః	ఉమా	ఉమే	ఉమాః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే ఉమే	హే ఉమే	హే ఉమాః
ద్వితీయా విభక్తిః	ఉమామ్	ఉమే	ఉమాః
తృతీయా విభక్తిః	ఉమయా	ఉమాభ్యామ్	ఉమాభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	ఉమాయై	ఉమాభ్యామ్	ఉమాభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	ఉమాయాః	ఉమాభ్యామ్	ఉమాభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	ఉమాయాః	ఉమయోః	ఉమానామ్
సప్తమీ విభక్తిః	ఉమాయామ్	ఉమయోః	ఉమాసు

ఏవం రమా, అంబా, లతా, గీతా, మాలా, సీతా, దుర్గా ఇత్యాదయః

9. ఇకారాంతః స్త్రీలింగః మతిశబ్దః - బుద్ధి

	మతిః	మతీ	మతయః
ప్రథమా విభక్తిః	మతిః	మతీ	మతయః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే మతే	హే మతీ	హే మతయః
ద్వితీయా విభక్తిః	మతిమ్	మతీ	మతీః
తృతీయా విభక్తిః	మత్యా	మతిభ్యామ్	మతిభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	మత్యై / మతయే	మతిభ్యామ్	మతిభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	మత్యాః / మతేః	మతిభ్యామ్	మతిభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	మత్యాః / మతేః	మత్యోః	మతీనామ్
సప్తమీ విభక్తిః	మత్యామ్ / మతౌ	మత్యోః	మతిషు

ఏవం శృతిః, స్మృతిః, బుద్ధిః, రుచిః ఇత్యాదయః

ధాతవః

1) పా - పానే

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ఏకవచనమ్

ద్వివచనమ్

బహువచనమ్

ప్రథమపురుషః -	పిబతి	పిబతః	పిబన్తి
మధ్యమపురుషః -	పిబసి	పిబథః	పిబథ
ఉత్తమపురుషః -	పిబామి	పిబావః	పిబామః

అనద్యతనభూతే లజ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః -	అపిబత్	అపిబతామ్	అపిబన్
మధ్యమపురుషః -	అపిబః	అపిబతమ్	అపిబత
ఉత్తమపురుషః -	అపిబమ్	అపిబావ	అపిబామ

విధ్యాశిషోః లోట్ (విధి, ఆశీస్సు యందు)

ప్రథమపురుషః -	పిబతు, పిబతాత్	పిబతామ్	పిబన్తు
మధ్యమపురుషః -	పిబ, పిబతాత్	పిబతమ్	పిబత
ఉత్తమ పురుషః -	పిబాని	పిబావ	పిబామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషః -	పాస్యతి	పాస్యతః	పాస్యన్తి
మధ్యమపురుషః -	పాస్యసి	పాస్యథః	పాస్యథ
ఉత్తమపురుష -	పాస్యామి	పాస్యావః	పాస్యామః

2) క్రీడ - క్రీడాయాం - గతౌ చ

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ప్రథమపురుషః -	క్రీడతి	క్రీడతః	క్రీడన్తి
మధ్యమపురుషః -	క్రీడసి	క్రీడథః	క్రీడథ
ఉత్తమపురుషః -	క్రీడామి	క్రీడావః	క్రీడామః

అనద్యతనభూతే లజ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః -	అక్రీడత్	అక్రీడతామ్	అక్రీడన్
మధ్యమపురుషః -	అక్రీడః	అక్రీడతమ్	అక్రీడత
ఉత్తమపురుషః -	అక్రీడమ్	అక్రీడావ	అక్రీడామ

విధ్యాశిషో: లోట్ (విధి, ఆశీస్సు యందు)

ప్రథమపురుష: -	క్రీడతు, క్రీడతాత్	క్రీడతామ్	క్రీడన్తు
మధ్యమపురుష: -	క్రీడ, క్రీడతాత్	క్రీడతమ్	క్రీడత
ఉత్తమపురుష: -	క్రీడాని	క్రీడావ	క్రీదామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుష: -	క్రీడిష్యతి	క్రీడిష్యతః	క్రీడిష్యన్తి
మధ్యమపురుష: -	క్రీడిష్యసి	క్రీడిష్యథః	క్రీడిష్యథ
ఉత్తమపురుష: -	క్రీడిష్యామి	క్రీడిష్యావః	క్రీడిష్యామః

3) ఖాద్య - భక్షణే

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ప్రథమపురుష: -	ఖాదతి	ఖాదతః	ఖాదన్తి
మధ్యమపురుష: -	ఖాదసి	ఖాదథః	ఖాదథ
ఉత్తమపురుష: -	ఖాదామి	ఖాదావః	ఖాదామః

అనద్యతనభూతే లజ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుష: -	అఖాదత్	అఖాదతామ్	అఖాదన్
మధ్యమపురుష: -	అఖాదః	అఖాదతమ్	అఖాదత
ఉత్తమపురుష: -	అఖాదమ్	అఖాదావ	అఖాదామ

విధ్యాశిషో: లోట్ (విధి, ఆశీస్సు యందు)

ప్రథమపురుష: -	ఖాదతు, ఖాదతాత్	ఖాదతామ్	ఖాదన్తు
మధ్యమపురుష: -	ఖాద, ఖాదతాత్	ఖాదతమ్	ఖాదత
ఉత్తమపురుష: -	ఖాదాని	ఖాదావ	ఖాదామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుష: -	ఖాదిష్యతి	ఖాదిష్యతః	ఖాదిష్యన్తి
మధ్యమపురుష: -	ఖాదిష్యసి	ఖాదిష్యథః	ఖాదిష్యథ
ఉత్తమపురుష: -	ఖాదిష్యామి	ఖాదిష్యావః	ఖాదిష్యామః

4) వద - వ్యక్తాయాం వాచి

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ప్రథమపురుష: -	వదతి	వదతః	వదన్తి
మధ్యమపురుష: -	వదసి	వదథః	వదథ
ఉత్తమపురుష: -	వదామి	వదావః	వదామః

అనద్యతనభూతే లజ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః -	అవదత్	అవదతామ్	అవదన్
మధ్యమపురుషః -	అవదః	అవదతమ్	అవదత
ఉత్తమపురుషః -	అవదమ్	అవదావ	అవదామ

విధ్యాశిషోః లోట్ (విధి, ఆశీస్సు యందు)

ప్రథమపురుషః -	వదతు, వదతాత్	వదతామ్	వదన్తు
మధ్యమపురుషః -	వద, వదతాత్	వదతమ్	వదత
ఉత్తమపురుషః -	వదాని	వదావ	వదామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషః -	వదిష్యతి	వదిష్యతః	వదిష్యన్తి
మధ్యమపురుషః -	వదిష్యసి	వదిష్యథః	వదిష్యథ
ఉత్తమపురుషః -	వదిష్యామి	వదిష్యావః	వదిష్యామః

5) అస - భవి

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ప్రథమపురుషః -	అస్తి	స్తః	సన్తి
మధ్యమపురుషః -	అసి	స్థః	స్థ
ఉత్తమపురుషః -	అస్మి	స్వః	స్మః

అనద్యతనభూతే లజ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః -	అసీత్	అస్తామ్	అసన్
మధ్యమపురుషః -	అసీః	అస్తమ్	అస్త
ఉత్తమపురుషః -	అసమ్	అస్వ	అస్మ

విధ్యాశిషోః లోట్ (విధి, ఆశీస్సు యందు)

ప్రథమపురుషః -	అస్తు / స్తాత్	స్తామ్	సన్తు
మధ్యమపురుషః -	ఏధి / స్తాత్	స్తమ్	స్త
ఉత్తమపురుషః -	అసాని	అసావ	అసామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషః -	భవిష్యతి	భవిష్యతః	భవిష్యన్తి
మధ్యమపురుషః -	భవిష్యసి	భవిష్యథః	భవిష్యథ
ఉత్తమపురుషః -	భవిష్యామి	భవిష్యావః	భవిష్యామః

సంయుక్తాక్షరాణి

ఏతాని ధ్యానేన పశ్యంతు. అక్షరాణాం యోజనమ్ అవగచ్ఛంతు. ఉచ్చారయంతు.

క్ + క్ = క్క్ + ఉ	= క్కు - కుక్కుటః	ఞ్ + ఠ = ణ్ఠ	= ఉత్కణ్ఠా
క్ + క = క్క	= క్క - కుక్కుటః	ష్ + ఠ = ష్ఠ	= షష్ఠః
ఙ్ + క = ఙ్క	= అఙ్కరః	ఙ్ + డ = ఙ్డ	= ఉఙ్డయనమ్
ర్ + క = క్క	= అర్కః	ఞ్ + డ = ణ్డ	= గణ్డః
త్ + క్ = క్త్	= ఉత్కణ్ఠనమ్	ఞ్ + ణ = ణ్ణ	= విషణ్ణః
గ్ + గ = గ్గ	= గుగ్గులః	ర్ + ణ = ర్ణ	= ఋర్ణమ్
ఙ్ + గ = ఙ్గ	= అఙ్గులీ	ష్ + ణ = ష్ణ	= ఉష్ణమ్
ఙ్ + గ = ఙ్గ	= ఖఙ్గః	క్ + త = క్త	= సూక్తిః
ర్ + గ = ర్గ	= మార్గః	త్ + త = త్త	= ఉత్తమః
ఙ్ + ఘ = ఙ్ఘ	= సఙ్ఘః	న్ + త = న్త	= వృన్తమ్
ర్ + ఘ = ర్ఘ	= మహర్ఘః	ప్ + త = ప్త	= సప్తాహః
చ్ + చ = చ్చ	= ఉచ్చైః	ర్ + త = ర్త	= గర్తః
జ్ + చ = జ్చ	= ఆకుచ్ఛనమ్	స్ + త = స్త	= పుస్తకమ్
ర్ + చ = ర్చ	= అర్చకః	త్ + త్ = త్త	= ఉత్థానమ్
చ్ + ఛ = చ్ఛ	= ఇచ్ఛా	న్ + త్ = న్త	= మన్థనమ్
జ్ + ఛ = జ్ఛ	= వాఙ్ఛా	ర్ + త్ = ర్త	= అర్థః
ర్ + ఛ = ర్ఛ	= మూర్ఛా	స్ + త్ = స్త	= సంస్థానమ్
జ్ + జ = జ్జ	= సజ్జః	ద్ + ద = ద్ద	= ఉదామమ్
జ్ + జ = జ్జ	= అజ్జనమ్	న్ + ద = న్ద	= చందనమ్
బ్ + జ = బ్జ	= కుబ్జా	బ్ + ద = బ్ద	= అబ్దః
ర్ + జ = ర్జ	= గర్జనమ్	గ్ + ధ = గ్ధ	= దుగ్ధమ్
జ్ + జ = జ్జ	= జ్ఞానమ్	ద్ + ధ = ద్ధ	= శుద్ధః
ఞ్ + ట = ణ్ఠ	= ఘణ్ఠా	న్ + ధ = న్ధ	= సుగంధః
ప్ + ట = ప్ఠ	= ఆప్ఠే	బ్ + ధ = బ్ధ	= క్షుద్ధః
ష్ + ట = ష్ఠ	= యష్ఠిః	ర్ + ధ = ర్ధ	= అర్ధమ్

క్ + న = క్న	= శక్నోతి	ద్ + య = య	= అయ
త్ + న = త్	= రత్నమ్	న్ + య = న్య	= అన్యః
ధ్ + న = ధ్న	= బధ్నాతి	భ్ + య = భ్య	= ఆరభ్య
న్ + న = న్న	= అన్నమ్	వ్ + య = వ్య	= కావ్యమ్
స్ + న = స్న	= స్నానమ్	హ్ + య = హ్య	= ఐతిహ్యమ్
హ్ + న = హ్	= చిహ్నమ్	క్ + ర = క్ర	= చక్రమ్
ట్ + ప = ట్ప	= షట్పదః	గ్ + ర = గ్ర	= అగ్రమ్
త్ + ప = త్ప	= ఉత్పలమ్	త్ + ర = త్ర	= ఉత్రమ్
ప్ + ప = ప్ప	= పిప్పలీ	ద్ + ర = ద్ర	= నిద్రా
స్ + ప = స్ప	= స్పందనమ్	బ్ + ర = బ్ర	= బ్రహ్మ
ల్ + ఫ = ల్ఫ	= గుల్ఫః	స్ + ర = స్ర	= సహస్రమ్
స్ + ఫ = స్ఫ	= స్ఫటికమ్	హ్ + ర = హ	= హః
మ్ + బ = మ్బ	= అమ్బరమ్	క్ + ల = క్ల	= శుక్లః
ర్ + బ = ర్బ	= దుర్బలః	ప్ + ల = ప్ల	= ప్లావనమ్
గ్ + భ = గ్భ	= ప్రాగ్భవనమ్	మ్ + ల = మ్ల	= ఆమలమ్
ద్ + భ = ద్భ	= సద్భావనా	శ్ + ల = శ్ల	= శ్లాఘ్యమ్
మ్ + భ = మ్భ	= స్తమ్భః	హ్ + ల = హ్ల	= ఆహ్లాదః
ల్ + భ = ల్భ	= ప్రగల్భః	క్ + వ = క్వ	= పక్వమ్
న్ + మ = న్మ	= జన్మ	త్ + వ = త్వ	= సత్వరమ్
త్ + మ = త్మ	= ఆత్మా	ద్ + వ = ద్వ	= ద్వారమ్
శ్ + మ = శ్మ	= అశ్మ	ర్ + వ = ర్వ	= గర్వః
స్ + మ = స్మ	= అస్మితా	శ్ + వ = శ్వ	= అశ్వః
క్ + య = క్య	= వాక్యమ్	క్ + ష = క్ష	= కక్షా
ఖ్ + య = ఖ్య	= ఆఖ్యా	క్ + స = క్స	= వాక్సారః
గ్ + య = గ్య	= భాగ్యమ్	త్ + స = త్స	= ఉత్సాహః
చ్ + య = చ్య	= వాచ్యమ్	ప్ + స = ప్స	= जुगुप्सा
ట్ + య = ఠ్య	= పాఠ్యమ్	ర్ + హ = ర్హ	= తర్హి
త్ + య = త్య	= సత్యమ్		

ఏతాని పదాని పరీక్షార్థం నోపయోక్తవ్యాని.

పదకోశ:

అంతికమ్	=	సమీపము	కిశోరం	=	బాలుని
అంగాని	=	అవయవములు	కీదృశం	=	ఎలాంటి
అకస్మాత్	=	ఒక్కసారిగా / హఠాత్తుగా	కుతః	=	ఎక్కడి నుండి
అతిక్రాంతవాన్	=	అతిక్రమించాడు	కుపితః	=	కోపించినవాడు
అతిమలినా	=	మిక్కిలి మలినమైనది	కుఙ్ఠః	=	గూనివాడు
అతివికలా	=	అశుద్ధమైనవి	క్రేతవ్యం	=	కొనబడాలి
అతివిమలా	=	మిక్కిలి శుద్ధమైనది, స్వచ్ఛమైనది	క్షణశః	=	ప్రతిక్షణం
అధనః	=	ధనం లేనివాడు			
అపమానితవాన్	=	అవమానించాడు	ఖనిత్వా	=	తవ్వి
అబుధః	=	తెలివిలేనివాడు			
అభ్యస్య	=	అభ్యసించి	గరీయః	=	గొప్పది / శ్రేష్ఠం
అయోమాంసలాః	=	ఇనుప కండలు కలవారు.	గర్తం	=	గొయ్యిని
అయఃస్నాయవాః	=	ఉక్కు నరాలు కలవారు.	గర్వీ	=	గర్వం కలవాడు
అవిచాల్య	=	కదిలించకుండా	గంభీరస్వరేణ	=	పెద్ద గొంతుతో
అశృణ్వంతం	=	విననటువంటివానిని	గీర్వాణభారతీ	=	సంస్కృతభాష
అసావధానః	=	ఏకాగ్రతతో లేనివాడు			
అసౌ	=	ఇతడు	చతురతాం	=	నైపుణ్యమును
అస్మభ్యమ్	=	మన కొరకు	చరణయోః	=	రెండు పాదములయందు
అహమహమికతయా	=	నేనంటే నేనను భావంతో	చింతామగ్నః	=	ఆలోచనలో మునిగిన వాడై
			ఛాత్రాన్	=	విద్యార్థులను
			ఛాయామ్	=	నీడను
			ఛిన్నం	=	తెగినది
ఆకంఠమ్	=	కంఠం వరకు			
ఆనీయ	=	తీసుకువచ్చి	జలసేచనమ్	=	నీటితో తడవడం
ఆయోజితవంతః	=	ఏర్పాటు చేశారు / ము	జాగృతః	=	మేల్కొనినవాడై
ఆవశ్యకతామ్	=	అవసరమును	జాతః	=	పుట్టెను
ఆసక్తిమ్	=	ఆసక్తిని (ఇష్టమును)	జాలం	=	వలను
			జ్ఞాతుమ్	=	తెలుసుకోవడానికి
			జ్ఞాత్వా	=	తెలుసుకొని
ఉత్తరమ్	=	తరువాత, సమాధానం			
ఉదరపూర్ణం	=	కడుపునిండా			
ఉపాశ్రయంతి	=	సమీపిస్తారు, ఆశ్రయిస్తారు			
కంకణాని	=	గాజులను	ఝటితి	=	తొందరగా
కణశః	=	కణ కణములుగా			
కదాచన	=	ఎప్పుడు కూడా	తదాగః	=	చెరువు
కాకకపోతాదయః	=	కాకి, పావురం మొదలైనవి	తవ	=	నీయొక్క
కాచన	=	ఒకానొక (స్త్రీ)	తుల్యం	=	సమానము
కాసమానాం	=	దగ్గుతున్నటువంటి	త్వం	=	నీవు
కార్యనిర్వాహకాః	=	కార్యనిర్వాహకులు			
కింశుకాః	=	మోదుగుపూలు	దండనాత్	=	దండనము నుండి

దాయిత్వం	= భాగస్వామ్యం	బహుకాలతః	= చాలారోజులనుండి
దివాకరకిరణైః	= సూర్యుని యొక్క కిరణాల చేత	బుభుక్షితేభ్యః	= తినాలనే కోరిక కలిగిన వారి కొరకు
దుగ్ధం	= పాలు		భ
దృష్ట్యా	= చూసి	భటాః	= సైనికులు
ద్రష్టవ్యా	= చూడబడాలి/చూడదగినది	భూమౌ	= భూమియందు
	ధ		మ
ధనుషి	= ధనుస్సుకు (ధనుస్సు నందు)	మనసి	= మనస్సులో
ధనూంషి	= ధనుస్సులను	మా	= వద్దు
ధావితవతీ	= పరుగెత్తినది	మాన్యస్థానాని	= గౌరవింపదగినస్థానాలు
	న	మారయితుమ్	= చంపుటకు
న	= లేదు, కాదు	మృగీ	= ఆడజింక
నిమగ్నం	= మునిగినవానిని	మృత్తికయా	= మట్టితో
నలినీదలమివ	= తామరపూవు వలె	మేదసః	= కొవ్వు
నిరుద్ధ్య	= ఆపి		వ
నిర్గన్ధాః	= వాసనలేనట్టివి	వక్తారః	= ప్రసంగించేవారు
నిశ్చయేన	= ఖచ్చితంగా	వజ్రసంకల్పాః	= దృఢసంకల్పం కలవారు
నిశ్చేష్టాః	= కదలకుండా ఉన్నటువంటివారు	వాణీ	= భాషా
	ప	విజ్ఞాయ	= తెలుసుకొని
పండితాన్	= పండితులను	విబుధః	= తెలివిగలవాడు
పక్షిపుత్తలికాం	= పక్షిబొమ్మను	విలయమ్	= నాశనమును
పత్తనే	= పట్టణంలో	విషయమ్	= విషయమును
ప్రతీక్షతే	= ఎదురుచూస్తున్నాడు	వ్యవసాయినాం	= కష్టపడి పనిచేయువారికి
పదమ్	= మాట, స్థానం	వ్యాధః	= బోయవాడు
పయోహిమమ్	= ఐస్క్రీమ్ను		శ
పరితః	= చుట్టూరా	శిక్షార్థః	= దండనమునకు యోగ్యుడు
పాదపం	= చెట్టును	శిరః	= తలను
పార్శ్వే	= ప్రక్కన	శిలాయాం	= రాయిమీద
పాలితవంతః	= పరిపాలించారు	శుభకామనా	= శుభాకాంక్ష
పురతః	= ముందు	శ్రుత్వా	= విని
పురస్కృత్య	= పురస్కరించుకొని		స
ప్రచలితః	= జరిగినటువంటిది	సంకటస్థితిః	= కష్టములో ఉన్న పరిస్థితులను
ప్రతిఘటితవాన్	= ఎదిరించాడు	సంఘసేవాయై	= సంఘసేవకొరకు
ప్రతివాదం	= తిరిగి వాదించడాన్ని	సకాశాత్	= సమీపం నుండి
ప్రతిలేఖార్థం	= తిరిగి రాసే లేఖగురించి	సదతిథిం	= మంచి అతిథిని
ప్రవేష్టుమ్	= ప్రవేశించడానికి	సధనః	= ధనం కలవాడు
ప్రశంసితవాన్	= మెచ్చుకున్నాడు	సస్యాని	= పంటలను
ప్రసార్య	= పరచి	సర్వత్ర	= అన్నిచోట్ల (అంతట)
ప్రియవాదినః	= మంచిగా మాట్లాడువారు	సుస్థిరం	= స్థిరంగా
	బ	స్థితః	= ఉన్నటువంటి
బద్ధం	= బంధించుటకు	స్వాతంత్ర్యనిధేః	= స్వాతంత్ర్యనిధికొరకు
బద్ధ్వా	= బంధించి	స్వాధ్యాయం	= రోజు చేసే అధ్యయనమును
బహిః	= బయటికి	స్వాయత్తీకృత్య	= ఆధీనంలోకి తెచ్చుకొని
		స్వీకృత్య	= స్వీకరించి

క్రియాపదకోశః

అగృహ్ణాత్	=	పట్టుకొనెను	పశ్యామి	=	చూస్తున్నాను.
అజయత్	=	గెలిచాడు	పాలయ	=	పోషించు
అదాత్	=	ఇచ్చెను	ప్రతిజానే	=	ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను
అపాలయత్	=	పాలించెను	ప్రతీక్షతే	=	ఎదురుచూస్తున్నాడు/ చూస్తున్నది
అపుచ్చన్	=	అడిగిరి	ప్రత్యాగమిష్యామి	=	తిరిగిరాగలను
అయచ్చత్	=	ఇచ్చెను	ప్రాకటయత్	=	ప్రకటించాడు
అవగచ్ఛేత్	=	అర్థం చేసుకోవలెను.	ప్రాప్నోత్	=	పొందెను
అస్థాపయత్	=	స్థాపించెను	ప్రావిశత్	=	ప్రవేశించెను
అస్థాపయన్	=	స్థాపించారు	ప్రేషయతి	=	పంపించుచున్నది / చున్నాడు
ఆ					
ఆజ్ఞాపయత్	=	ఆజ్ఞాపించెను	బధ్నాతు	=	బంధించుగాక
ఆజ్ఞాపయిష్యామి	=	ఆజ్ఞాపించగలను	బిభేమి	=	భయపడతాను
ఆదిశతి	=	ఆదేశించుచున్నాడు / ది	భావయామి	=	భావిస్తున్నాను
ఆరభత	=	మొదలుపెట్టినది / నాడు	భాషే	=	మాట్లాడుతున్నాను
ఇ					
ఇచ్చన్తి	=	కోరుచున్నారు	ముంచతు	=	వదిలిపెట్టు/వదిలిపెట్టు గాక
క					
కరోతి	=	చేయుచున్నాడు / ది.	ముంచామి	=	వదిలిపెడతాను
కుప్యతు	=	కోపించుగాక / కోపించు	మోక్ష్యామి	=	వదిలిపెద్దాను
గ					
గృహ్ణాతు	=	తీసుకొనుగాక / తీసుకో	యచ్చంతి	=	ఇస్తాయి / ఇస్తారు
చ					
చరన్తి	=	తిరుగుచున్నవి	యాతు	=	వెళ్ళుగాక
ఛ					
ఛిందంతు	=	ఛేదించండి / ఛేదించురు గాక	యాపయామి	=	గడుపుతాను
జ					
జాయతే స్మ	=	కలుగుతుండేది	వికసతు	=	వికసించు గాక
జహాతు	=	విడిచిపెట్టు గాక	వికాస్యతే	=	వికసింపజేయబడుతుంది
త					
త్యజ	=	వదిలిపెట్టు	విలసతు	=	విలసిల్లుగాక
త్యజామి	=	విడిచిపెడతాను	విశ్వసిమి	=	విశ్వసిస్తాను
న					
నయతి స్మ	=	తీసుకువెళ్ళుతుండేవాడు	విహరన్తి	=	విహరిస్తున్నాయి
నయతు	=	తీసుకెళ్ళుగాక	శ		
ప					
పరిపుచ్చతి	=	మళ్ళీ మళ్ళీ ప్రశ్నించుచున్నాడు/ది	శక్నోతి	=	సమర్థుడై ఉన్నాడు / ది.
పరిహాసంతి స్మ	=	పరిహాసం చేస్తుండెడివారు	శ్రావయతి స్మ	=	వినిపిస్తుండేది / వాడు
పశ్యతి	=	చూస్తున్నాడు	శ్రావయామి	=	వినిపిస్తాను
స					
			శృణ్వంతు	=	వినండి / విందురు గాక
హ					
			స్ఫురతు	=	స్ఫురించు గాక
			హసతు	=	నవ్వుము / నవ్వు గాక